

کتابشناخت مولد النبی (ص)

○ رسول جعفریان

مقدمه در باره جشن تولد رسول خدا (ص)

تاریخ تولد پیامبر خدا (ص) در میان دو قول معروف از اهل سنت و شیعه، در ۱۲ یا ۱۷ ربیع الاول عام الفیل گزارش شده است. سالروز تولد، برای همه مسلمانان مبارک و میمون بوده و نه تنها به حفظ تاریخ تولد همت گماشته‌اند، بلکه محل تولد آن حضرت را نیز در شهر مکه که در میان شعب ابی طالب و سوق اللیل بوده، تا به امروز همچنان حفظ کرده‌اند. ارزش و اعتبار این محل سبب شد تا در قرن دوم هجری، خیزران، همسر هارون الرشید، آن محل را خریداری کرده، به مسجد تبدیل کند. در قرن‌های بعد، مسلمانان این محل را بسیار گرامی و محترم می‌داشتند و به‌ویژه در شب تولد رسول خدا (ص) مراسم جشن و سرور در آنجا برگزار می‌کردند.

به لحاظ تاریخی، نخستین دولتی که جشن تولد پیامبر (ص) را به صورت رسمی برگزار کرد، دولت شیعه فاطمی در مصر بود. معز لدین الله فاطمی پس از استقرارش در مصر در سال ۳۵۸ برای تألیف قلوب مصریان، شروع به برگزاری جشن‌های مختلف کرد که از آن جمله همین جشن مولد النبی است. در زمان المستعلی بالله، وزیر سنی او بدر الجمالی از روی سنی‌گری، در

بود؛ چرا که شخصا خلیفه خود در آن حاضر می‌شد و بر توزیع اموال بر افراد مستحق نظارت می‌کرد.^۲ در بسیاری از اوقات، از آنجایی که طبع جشن و سرور ایجاب می‌کرد، مجالس بزرگداشت مولد به مجالس لهو و لعب تبدیل شده و این امر، فرصتی به‌دست مخالفان این قبیل جشن‌ها می‌داد که با آن به مخالفت برخیزند. اشکال این افراد این بود که اگر بزرگداشت میلاد پیامبر (ص) عبادت است، آیا ممکن است که عبادت با ملاحی و آلات لهو و لعب انجام شود: یا عصبه ما ضرامه احمدو سعی الی افسادها الا هی طار و مزمار و نعمة شادنِ أرايت قط عبادة بملاحی؟^۳

به هر روی، این جشن در تمام جهان اسلام مورد توجه قرار گرفت و بسیاری از عالمان و ادیبان با سرایش اشعار، نثرهای زیبا و نیز رساله‌های مختلف، مولد پیامبر (ص) را گرامی داشتند. در این زمینه رساله‌های فراوانی با عنوان مولد النبى (ص) نگاشته شده که در کتابخانه‌های جهان، نسخ چاپی و خطی فراوانی از آنها در دست است.

اهمیت برگزاری جشن مولد در قرن هشتم به حدی رسیده است که محمد بن احمد بن محمد بن مرزوق العجیسی (م ۷۸۱) در این قرن کتابی با عنوان جنی الجنین فی التفصیل بین اللیلین: لیلة القدر و لیلة المولد در مقایسه میان شب قدر و شب مولد نگاشته است.^۴ در مصر، تونس، مراکش و الجزایر هم جشن‌های تولد به صورت گسترده برگزار می‌شده است یکی از

تاریخ تولد پیامبر خدا (ص) در میان دو قول معروف از اهل سنت و شیعه، در ۱۲ یا ۱۷ ربیع الاول عام الفیل گزارش شده است

سال ۴۸۸ مراسم مولد النبى را برای مدتی تعطیل کرد؛ اما این سنت در بسیاری از بخش‌های جهان اسلام، استوار شده بود.^۵ به نوشته آدم متز نخستین بار جشن تولد پیامبر در سال ۳۰۰ هجری برگزار شد.^۶

بنابراین باید گفت که سنت جشن گرفتن برای سالروز تولد آن حضرت از مصر به نقاط دیگر جهان اسلام رفته است. به نوشته مقریزی، جشن‌های تولدی که در مصر برگزار می‌شد، عبارت بود از روز تولد پیامبر، علی بن ابی‌طالب، فاطمه زهرا، حسن و حسین و سالروز تولد خلیفه وقت. این روز، به خصوص برای کمک مالی به افراد بی‌بضاعت، روز بسیار میمون و مبارکی

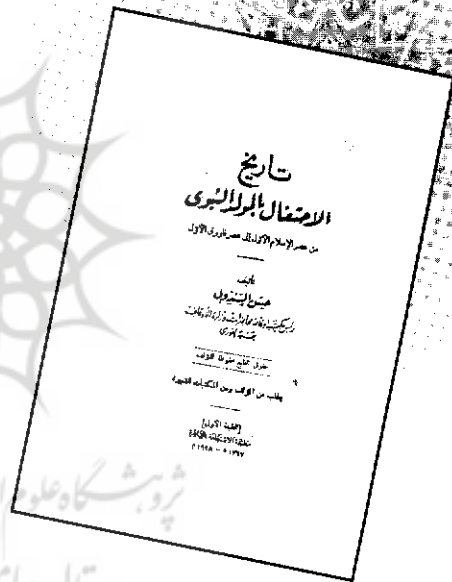
به لحاظ تاریخی، نخستین دولتی که جشن تولد پیامبر (ص) را به صورت رسمی برگزار کرد، دولت شیعی فاطمیان در مصر بود

حضرت را بازسازی کند. او نیز با صرف پول فراوان، بنا و مناره بزرگی برای آن ساخت و موقوفاتی جهت آن در مملکت عثمانی معین کرد و برای آنجا، مؤذن و خادم و امام جماعت گمارد. مدرسی را نیز معین کردند تا هفته‌ای دو روز در آنجا تدریس کند.^۸

یکی از اماکن متبرکه‌ای که ایرانیان در سفر حج زیارت می‌کردند، همین مولد النبی بود. یک زائر ایرانی که در سال ۱۳۱۵ قمری به زیارت این خانه توفیق یافته است، می‌نویسد: «روز جمعه، چهاردهم، به زیارت حضرت رسول در موضعی که مشهور به مولد النبی است، رفتیم و آن موضع واقع است در سوق اللیل. از در داخل شدیم و تخمیناً چهارده پله پایین رفتیم. وارد اتاقی شدیم که مسمی به مسجد است. بعد از آن، به اتاق دیگر رفتیم. در این اتاق ضریحی است. در ضریح را خادم باز کرد. داخل در این ضریح گودالی واقع است. در وسط آن سنگ سبزی بود که محل تولد حضرت ختمی مرتبت بود. آن موضع مطهر را تقبیل نموده و صورت را بر آن مالیده و به خاک پاک و غبار نور آثار آن مکان رفیع البنیان، که رشک کحل الجواهر است، دیده را منور نموده، پس از آن در مسجد آمده هر یک دو رکعت نماز تحیت به جا آوردیم و از آن مکان بیرون آمدیم.»^۹

در این جشن‌ها که به طور معمول با حضور خلفا، امرا و علما برگزار می‌شد، شاعران اشعار خویش را می‌خواندند و هدایایی از دست بزرگان دریافت می‌کردند. در کشور اسلامی ایران هم، برگزاری این جشن‌ها امری مسلم بوده و تا به امروز در مناطق سنی‌نشین، این مجالس برقرار و اشعاری در مدح پیامبر (ص) خوانده می‌شود.

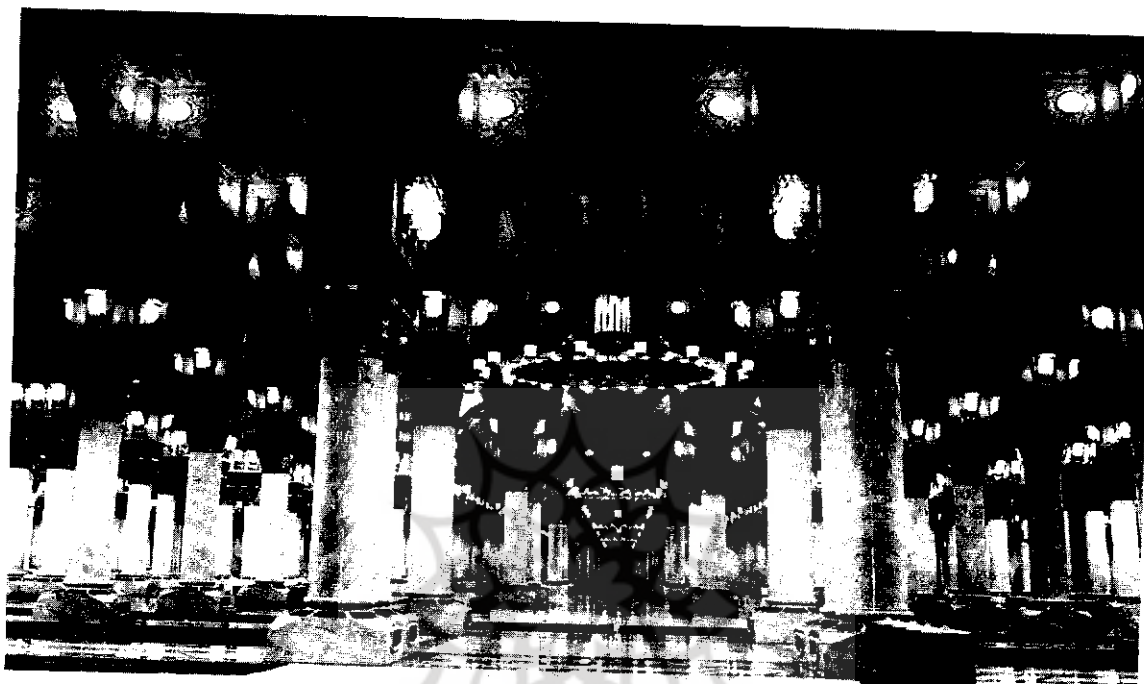
با روی کار آمدن دولت سعودی، تمامی این جشن‌ها در شهر مکه و مدینه، ملغی شده و برافتاد. در پی تصرف حجاز در سال‌های ۱۳۴۲ - ۱۳۴۳ ه. ق. محل مولد النبی هم که در شعب ابی طالب و نزدیک حرم الهی بود، تخریب شد. تنها با اصرار شیخ عباس قطان (م ۱۳۷۰) شهردار وقت مکه (در میان سال‌های ۱۳۴۷ - ۱۳۶۴ ق) و درخواست مستقیم وی از ملک عبدالعزیز، قرار

نشانه‌های این امر، تألیفات فراوانی است که علمای آن بلاد درباره مولد النبی نگاشته‌اند؛ به طوری که تنها در المکتبه الکتائیه در مغرب، دهها نسخه خطی در باره مولد النبی موجود است که با شماری از آنها در همین مقاله آشنا خواهیم شد.

این بزرگداشت در شهر مکه به صورت جدی برگزار می‌شد. دلیلش هم آن بود که محل تولد آن حضرت در این شهر معین بود. سلطان سلیمان فرزند سلیم، در سال ۹۳۵ دستور بازسازی مولد النبی را داد. پیش از وی، الملك المظفر غسانی حاکم یمن و پیش از او فرج بن برقوق از سلاطین مملوکی، و پیش از وی اشرف شعبان حاکم مصر، و قبل از او، برای نخستین بار الناصر عباسی، در آنجا بناهایی ساخته بودند.^{۱۰}

همچنین سلطان محمدبن مراد عثمانی (م ۱۰۱۲)، به یکی از آغایان دربار خود با نام غضنفرآغا دستور داد تا محل تولد آن

الاحتفال بالمولد النبوی، ریاض، دارالعاصمة، ۱۹۹۸. از اطلاعاتی که در همین مجموعه آمده، چنین استفاده می‌شود که بسیاری از دانشمندان سنی مذهب جهان اسلام، زیر بار فتوای رئیس وقت وهابیان، یعنی عبدالله بن باز نرفته و مقالاتی علیه فتوای او نوشته‌اند. از آن جمله مقاله یوسف بن هاشم رفاعی است که در نشریة السیاسة کویت (ش ۴۸۵۹) به چاپ رسیده است. در منابع شیعه هم از عید بودن روز تولد پیامبر (ص) سخن گفته شده است.^{۳۲}

کتاب‌های مولد النبوی:

یکی از آثار برگزاری این جشن‌ها، پدید آمدن آثار تألیفی فراوان به صورت نثر و نظم است. فهرستی که ملاحظه خواهید کرد، مشتمل بر ۳۱۶ عنوان کتاب در باره مولد النبوی است. اندکی از این آثار در قرن ششم نوشته شده و پس از آن، در قرون بعد، بر تعداد نگارش‌های مولودی افزوده شده است.

در اینکه آیا پیش از قرن ششم نیز کتابی در باره مولد النبوی (ص) نوشته شده است یا نه می‌بایست بررسی جامعی صورت گیرد. تا امروز تنها اثر منسوب به آن دوره، کتابی است از ابن ابی عاصم، محدث معروف قرن سوم و متوفای ۲۸۷ ق. که در ضمن قاضی شهر اصفهان نیز بوده است. ابن سلیمان ردانی در حرف میم کتاب صلة الخلق خود کتابی با عنوان مولد النبوی (ص) به ابن ابی عاصم منسوب کرده و سند خود را هم برای روایت این

بر آن شد تا در آنجا کتابخانه‌ای بنا کنند که به آن «مکتبة مکة المکرمه» نام نهادند و تاکنون برقرار است.^{۳۳} قطان، همچنین محل تولد حضرت زهرا (س) یا به عبارتی خانه حضرت خدیجه (س) را نیز تبدیل به یک مدرسه حفظ قرآن کرد که بعدها در توسعه اطراف مسجد الحرام از بین رفت.

جشن مولد النبوی میان مخالفان و موافقان آن:

اشاره کردیم که یکی از سنت‌های رایج در جهان اسلام، از قرن چهارم به این سوی، برگزاری جشن‌های مربوط به سالروز تولد پیامبر خدا (ص) است. برگزاری چنین جشنی در قرون نخستین اسلامی به صورت یک رسم رایج گزارش نشده است و به همین دلیل، وهابی‌ها و پیش از آنان کسانی از سلفیان که مانند ابن تیمیه می‌اندیشیدند، به تصور آن که هرچه زمان پیامبر نبوده و بعد پدید آمده بدعت است، آن را بدعت شمردند.^{۳۴} با این حال، این نظر در جهان اسلام مقبول نیفتاد، به گونه‌ای که حتی برخی از کسانی که توجه به جنبه بدعت‌آمیز آن داشتند،^{۳۵} بر آن بودند که این بدعت حسنه‌ای است.^{۳۶} چرا که منافع زیادی در آن هست. با این حال، وهابیان عربستان سعودی، همچنان بر این نکته که جشن مولد النبوی (ص) امری بدعت‌آمیز است، اصرار می‌ورزند. علمای وابسته به این نحله، رساله‌های متعددی در اثبات بدعت بودن این مراسم نوشتند که شماری از آنها در دو مجلد با مشخصات زیر به چاپ رسیده است: رسائل فی حکم

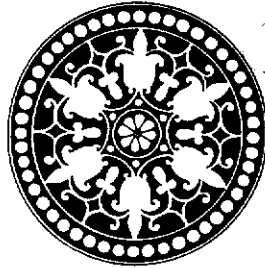
اهمیت برگزاری
جشن مولد در قرن
هشتم به حدی
رسیده است که محمد
بن احمد بن محمد بن
مرزوق العجیسی (م
۷۸۱) در این قرن
کتابی با عنوان جنی
الجنیتین فی التفضیل
بین اللیلتين: لیلۃ
القدر و لیلۃ المولد در
مقایسه میان شب
قدر و شب مولد
نگاشته است

است. برای نمونه تنها در فهرس المخطوطات العربية و التركية و الفارسیة و البوسنیة که مؤسسه الفرقان چاپ کرده، دهها کتاب و رساله در این زمینه وجود دارد که در این فهرست معرفی نشده است. (بنگرید به فهرست جلد چهارم فهرس المخطوطات...، ص ۴۸۳ - ۴۸۲).

این آثار، اغلب به صورت متن‌های ادبی زیبایی تدوین شده که ویژه خواندن در مجالس جشن و سرور تولد رسول خدا(ص) بوده است. برخی از آنها نیز کارهای علمی در باره اخبار مربوط به تولد پیامبر (ص)، شرح نسب پیامبر و روایاتی در این باره است. برای نمونه رساله کوتاه مولد رسول الله(ص) اثر ابن کثیر، مورخ معروف، که به کوشش صلاح الدین المنجد چاپ شده، گزارشی است از نسب آن حضرت، تولد آن حضرت و لرزش در ایوان کسری، اسامی آن حضرت، شیرخواری، داستان شق صدر، وصف قیافه و شمائل آن حضرت. در میان مؤلفان شیعه که در این

کتاب یادآور شده است.^{۱۵}
کتاب‌هایی که در اینجا معرفی شده است، بخشی از آن، آثاری است که از فهرس مختلف و کتاب معجم ما اُلف عن مکه المكرمة استخراج شده است. منبع دیگر مهم ما، به جز فهرس مخطوطات، مقاله ممتع و مفید محمد عبدالحی الکنانی، نویسنده برجسته و مشهور مغربی و مؤلف اثر گرانسنگ الترتیب الاداریه است که تحت عنوان التالیف المولدیه در شش قسمت کوتاه، در مجله الزيتونیه در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ قمری به چاپ رسیده است. وی در این مقاله به معرفی تعدادی از این آثار پرداخته و به صورت وصفی، شرحی در باره مؤلفان آنها و محتوای هر کتاب تا آنجا که مقدورش بوده، به دست داده است. ما در ضمن کتابشناسی حاضر، ذیل هر موردی که محمد عبدالحی الکنانی مطلبی را آورده، به اجمال نقل کرده و به مجله الزيتونیه ارجاع داده‌ایم.

این در حالی است که فهرس خطی مملو از این قبیل آثار

زمینه مطلب نوشته‌اند، یک موضوع پژوهش، تعیین دقیق تاریخ تولد پیامبر (ص) و انتخاب یکی از دو تاریخ ۱۲ یا ۱۷ ربیع‌الاول عام الفیل بوده است.

برخی از آثار مولدیه را عالمان صوفی مسلک نگاشته و از این زاویه، رنگ تصوف بر آنها غلبه دارد. شماری از آنها هم در باره حکم فقهی جشن گرفتن در باره شب تولد آن حضرت است که به طور معمول وهابی‌ها آنها را در باره عدم جواز جشن نوشته‌اند و کسانی به آنان پاسخ داده‌اند.

کتابشناخت:

۱- آداب العرفان فی مولد سید ولد عدنان، السید محمد ابوالهدی بن حسن الرفاعی الحلبی (م ۱۳۲۷) این منظومه در سال ۱۳۰۲ در مطبعة البلاغة طرابلس شام به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۳)

۲- ابتسام الازهار من ریاض الاخبار فی ربیع الابرار بمولد الحیب المختار (ص)، عبدالسلام بن ابراهیم اللقانی المصری (م ۱۰۷۸)، به نقل از: هدیة العارفين، ج ۱، ص ۵۷۱

۳- الابریز الدانی فی مولد سیدنا محمد العدنانی، محمد بن عمر الجاوی (م ۱۲۹۹)، مصر، ۱۲۹۹ ق.

۴- اتمام النعمة الكبرى على العالم بمولد سید ولد ادم، احمد بن محمد بن حجر الهیتمی (م ۹۷۴)، دارالکتب المصریة، مجموعة ۳۳۴۳ ج، کتابخانه برلن، ش ۹۵۲۹، ۹۵۳۰، المکتبة الظاهرية، ش ۸۵۷۸، ۸۶۲۸؛ کتابخانه سلیمانیه در ترکیه، ش ۳/۳۳۴؛ اصفیه در هند، ش ۱۵۹۰. چندین نفر بر این رساله شرح نوشته‌اند که برخی از آنها در جای خود معرفی شده است. برای توضیحات بیشتر در باره این رساله بنگرید: الزیتونیه، س اول (۱۳۵۶ ق)، ص ۴۸۰ - ۴۸۱

۵- احتفالات الموالد النبویة فی الاشعار الاندلسیة و المغربیة و المهجریة، محسن جمال الدین (م ۱۴۰۹)، بغداد، ۱۹۶۷

۶- ارتشاف الطرب فی مولد سید العرب و العجم، محمد بن

احمد الاندلسی (م ۷۸۰)، کتابخانه شهید علی پاشا در ترکیه، ش ۳۶۱، ۲۰ برگ.

۷- ارشاد الحائرين بشرح بهجة السامعين و الناظرين، ابوالحسن علی بن عبدالقادر النبیتنی حنفی مصری است که نسخه‌ای از آن در مکتبه السلطانیة در قاهره موجود است (مجله الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۶)

۸- الاسرار الربانیة فی مولد من وضع و هو مصحوب بالکتاب، محمد عثمان بن محمد المیرغنی المکی المحجوب (م ۱۲۶۸)، قاهره، مکتبه الصبیح، ۱۹۷۲ م. ۶۴ ص. در حاشیة این چاپ رساله خلاصة الانوار البهیة از محمد عبدالسلام القصدی چاپ شده است. (الزیتونیه، سال ۱، ص ۴۷۶).

۹- اصل عمل المولد النبوی، احمد بن محمد بن حجر الهیتمی (م ۹۷۴)، کتابخانه برلن، ش ۹۵۲۸

۱۰- اطیب الکلام عن مولد سید الانام و خلاصة السیرة الشریفیة، محمد سالم الکنادی البیحانی، عدن، ۱۹۶۳ م.

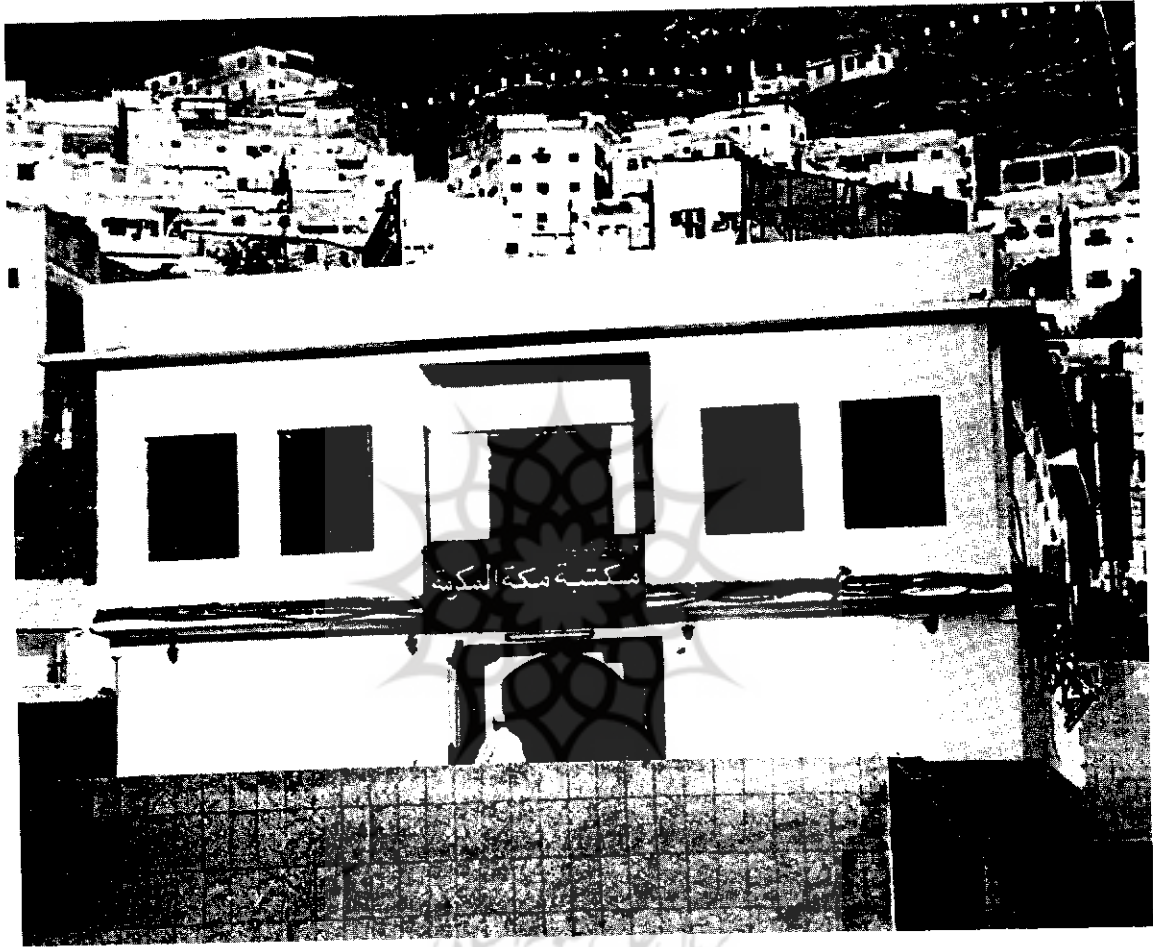
۱۱- اظهار السرور بمولد النبی المسرور، محمد بن محمد بن احمد البیدیری، مکتبه الظاهرية، ش ۷۴۸۱. به نوشته کتانی، نسخه‌ای از آن در المکتبه البلدی در اسکندریه موجود است که کاتب آن، به سال ۱۱۵۳ آن را تمام کرده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۷۰)

۱۲- اعلام الاعلام بمولد سید الانام، میرزا محمد مهدی بن شیخ الشریعة اصفهانی، (م ۱۳۱۸) ذریعه، ج ۲، ص ۲۳۸

۱۳- الاعلام فی ما یجب علی الانام من معرفة مولد المصطفی علیه السلام، محمد بن احمد الانصاری الخزرجی الاندلسی، کتابخانه طویقایی، ش ۶۰۳۱/۴۴۳

۱۴- اقتناص الشورود من وارد المولد، شیخ محمد بن محمد المنصوری الخیاط از علمای قرن دوازدهم هجری. این رساله شرح رساله مولد النبی (ص) ابن حجر می‌باشد. نسخه‌ای از آن در مکتبه السلطانیة مصر موجود بوده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۶)

۱۵- الانصاف فیما قیل فی المولد من الغلو الاجحاف، ابوبکر

۲۰ - ایضاح الانباء فی مولد خاتم الانبیاء، ثقة الاسلام تبریزی (مقتول ۱۲۳۰) چاپ در سال ۱۳۵۲ ق.

۲۱ - بدر التمام فی مولد خیر الانام، بدر حسیب الجسر الطرابلسی الشامی؛ این متن به صورت منظم بوده و به سال ۱۳۱۵ ق در طرابلس سوریه ضمن ۵۵ صفحه به چاپ رسیده است. چاپ بعدی آن با تغییراتی تحت عنوان بهجة الانام فی مولد بدر التمام در بیروت سال ۱۳۳۱ ضمن ۲۲ صفحه چاپ شده است. (الزیتونیه، سال ۱، ص ۴۷۷)

۲۲ - البستان النضیر فی مولد البشیر النذیر، یوسف ابوجماله الاحمدی، مکتبه الحرم المکی، ش ۲/۱۱۱ تصوف، ۷۸ برگ

۲۳ - بغیة العوام فی شرح مولد سید الانام (ابن الجوزی)، محمد بن عمر نوری الجاوی (قرن چهاردهم)، مصر، ۱۲۹۷ ق.

۲۴ - بلوغ السعد و التهانی فی مولد صاحب السبع المثانی، احمد لاعمرانی الفاسی. این متن در سال ۱۳۳۶ ق در شهر فاس به اتمام رسیده و ضمن ۲۸ صفحه چاپ شده است. (الزیتونیه،

جابر الجزائری، چاپ شده در: رسائل فی حکم الاحتفال، ریاض، دارالعاصمة، ۱۹۹۸

۱۶ - انارة الاغوار و الانجاد بدلیل معتقد ولادة النبی (ص) من السبیل المعتاد، محمد عبدالحی الکتانی؛ مؤلف آن را در پاسخ پرسشی که در سال ۱۳۲۸ ق از مراکش رسیده بوده، نوشته و رساله یاد شده در سال ۱۳۴۰ ق در ۶۵ ص در تونس چاپ شده است (الزیتونیه، سال ۱، ص ۴۷۶)

۱۷ - الانوار فی مولد النبی المختار، احمد بن عبدالله البکری، نجف، المطبعة الحیدریة، ۱۹۵۳

۱۸ - انوار تکرار الجلالة فی مولد و معراج خاتم الرساله، علی سالم بن محمد بن سالم الطنطاوی الحنفی المصری. این کتاب به صورت منظم و شامل حدود هفتصد بیت است و به سال ۱۳۰۹ در قاهره به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۶)

۱۹ - الانوار و مفتاح السرور و الافکار، ابوالحسن البکری، ذریعه، ج ۲، ص ۴۰۹

س ۱، ص ۴۷۸)

۲۵- بلوغ المرام فی شرح مولد اشرف الانام، احمد بن محمد بن رمضان المکی المرزوقی (زنده در ۱۲۸۱)، مکتبه الحرم المکی، ش ۲۶۶۲. کتانی از شرح مرزوقی بر مولد لخمی یاد کرده است که در بولاق به سال ۱۲۸۶ ق به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۸).

۲۶- بلوغ المرام لبيان الفاظ مولد سيد الانام، احمد بن محمد بن رمضان المکی المرزوقی، قاهره، مطبعة بولاق، ۱۲۸۶ ق.

۲۷- بهجة السامعين و الناظرين بمولد سيد الاولين و الاخرين، نجم الدين محمد بن احمد الغیطی (م ۹۸۱)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۵۰۴۰، ۲۶ برگ، مکتبه الظاهرية، ش ۴۲۵۱، ۴۸۱۱۰. این کتاب در سال ۹۸۰ تألیف شده و مورد استقبال مردم قرار گرفته است. مدایفی هم آن را تلخیص کرده است. چندین نسخه از آن در المکتبه الکتانیه بوده و به علاوه، حاشیه‌ای هم بر این کتاب موجود است که مؤلف آن شناخته شده نیست. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۶)

۲۸- بهجة الفكر علی مولد ابن حجر، مؤلف: ؟، چاپ مصر (بی‌تا).

۲۹- تاریخ الاحتفال بالمولد النبوی من عصر الاسلام الاول الی عصر فاروق الاول، حسن السندوبی، قاهره، ۱۹۴۸ م.

۳۰- تأسیس ارباب الصفا فی مولد المصطفی، علی بن ابراهیم الامیر (م ۱۲۱۹)، بنگرید: مصادر الفكر الاسلامی فی الیمن، ص ۹۶

۳۱- التجلیات الحقیة فی مولد خیر البریة، محمد بن ناصرالدين الادواتی المغربی (م ۱۲۴۰)، مکتبه الظاهرية، ش ۵۹۹۳، عارف حکمت، ش ۲۴۲/۱۸؛ کتابخانه مرکزی دانشگاه محمد بن سعود، ش ۱۸۲۴ برگ‌های ۱-۱۹

۳۲- التحذیر من البدع فی حکم الاحتفال بالمولد النبوی و لیلة الاسراء و لیلة نصف شعبان، عبدالعزیز بن عبدالله بن باز (م ۱۴۲۰)، قاهره، دارالاعتصام، ۱۹۷۸

۳۳- تحریر الکلام فی القیام عند ذکر مولد سيد الانام، احمد

بن محمد بن حجر الهیتمی (م ۹۷۴) به نقل از: ایضاح المکنون، ج ۱، ص ۲۳۳

۳۴- تحفة الاسماع بمولد أحسن الاخلاق و الطباع، احمد بن محمد الحموی (م ۱۰۹۸)، به نقل از ایضاح المکنون، ج ۱، ص ۲۴۲

۳۵- تحفة البشر علی مولد ابن حجر، ابراهیم بن محمد الباجوری (م ۱۲۷۶) کتابخانه مرکزی دانشگاه محمد بن سعود، ش ۳۱۶۶، ۵۰۳۸؛ دارالکتب المصریه، ش ۳۰۲۱

۳۶- تحفة ذوی العرفان فی مولد سيد ولد [بنی] عدنان، عبدالغنی [عبدالعزیز] بن اسماعیل النابلسی (م ۱۱۴۳)، دمشق، مطبعة الفیفاء، ۱۳۳۲ ق / ۱۹۱۳، ۳۵ ص. چاپ قبلی آن در سال ۱۲۸۱ ق ضمن ۱۳ صفحه در مطبعة الرمانیه بوده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۸)

۳۷- تحفة المحیین لمولد حبيب العالمین، عبدالله بن صیفة الله المدارسی، بنگرید: معجم ما ألفت عن رسول الله، ص ۲۲

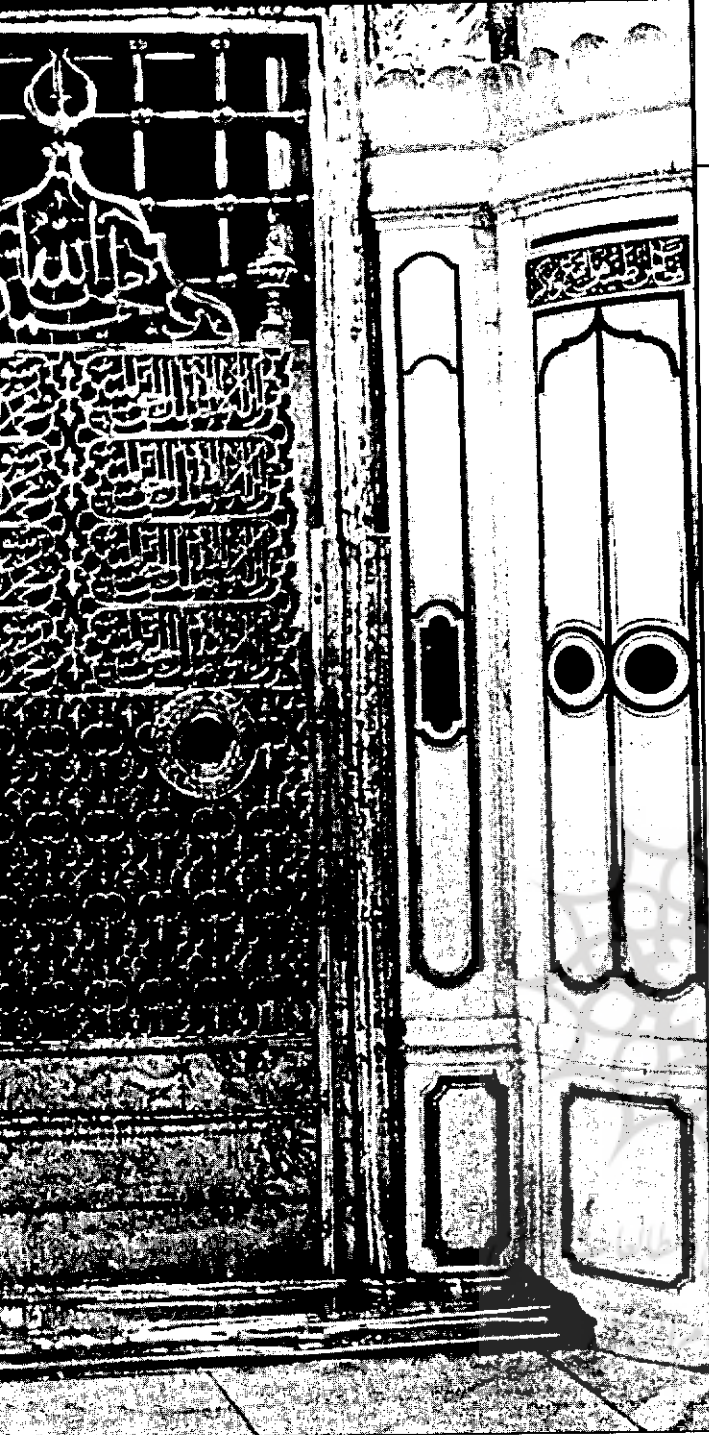
۳۸- تذكرة اهل الخیر فی المولد النبوی، محمد شاکر بن علی بن حسن السالمی المصری العقاد (م ۱۲۰۲)، کتابخانه دانشگاه محمد بن سعود، ش ۴۱۸۹، ۱۸ برگ، عارف حکمت، ش ۲۴۲/۱۹

۳۹- ترغیب المشتاقین لبيان منظومة السيد البرزنجی فی مولد سيد الاولين و الاخرين، محمد بن عمر نورى الجاوی (قرن چهاردهم)، مصر، بولاق، ۱۲۹۲ ق، مکه، مطبعة الامیریه، ۱۳۱۱، ۴۸ ص.

۴۰- ترویج الفؤاد بمولد خیر العباد، عبدالسلام بن ابراهیم المصری (م ۱۰۷۵ یا ۱۰۷۸)، نسخه‌ای از این رساله در المکتبه السلطانیة مصر موجود است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۸) و نیز بنگرید: هدیه العارفين، ج ۱، ص ۵۷۱

۴۱- التریاق المسلسل فی مولد النبی المرسل، محمد بن مصطفی بن حسن الخضری (م ۱۲۸۷)، کتابخانه مرکزی دانشگاه محمد بن سعود، ش ۶۵۲

۴۲- التعریف بالمولد الشریف، محمد بن محمد الجزری (م ۸۳۳ در شیراز)، کتابخانه برلن، ش ۹/۹۵۴۷. به نوشته شیخ

مرقد مطهر حضرت محمد (ص) ◀

برخی از آثار مولدیه را عالمان
صوفی مسلک نگاشته و از این
زاویه، رنگ تصوف بر آنها
غلبه دارد. شماری از آنها هم در
باره حکم فقهی جشن گرفتن در
باره شب تولد آن حضرت است
که به طور معمول وهابی ها آنها
را در باره عدم جواز جشن
نوشته اند و کسانی به آنان
پاسخ داده اند

محمد عبدالحی الکتانی نسخه ای از آن در المکتبه الکتانیه هم
موجود است. وی شرحی در باره محتوای آن هم به دست داده
است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۹)

۴۳ - تقریرات عن مولد النبی (ص)، احمد بن محمد البصاوی
المصری الخلواتی (م ۱۲۴۱)، کتابخانه عارف حکمت، ش
۱۲/۲۴۲، ۱۴ برگ.

۴۴ - تکملة الدر المنظم فی مولد النبی المعظم، محمد بن
احمد بن محمد العزفی (قرن هفتم)، مکتبه الظاهرية، ش ۹۴۶۱
۴۵ - تنویر العقول فی احادیث مولد الرسول (ص)، معروف
بن مصطفی البرزنجی (م ۱۲۵۴)، به نقل از ایضاح المکتون، ج
۱، ص ۳۳۴

۴۶ - التنویر فی مولد السراج المنیر، عمر بن الحسن بن
دحیة الکلبی الاندلسی (م ۶۳۳ یا ۶۳۴ در مصر)، کتابخانه برلن،
ش ۱/۹۵۴۷

۴۷ - الثمار الجنية فی مولد خیر البریة، یوسف ابوجماله
الاحمدی، مکتبه الحرم المکی، ش ۱/۱۱۱ تصوف، ۱۲ برگ

۴۸ - جامع الاثار فی [السیرو] مولد النبی المختار، محمد بن
عبدالله بن ناصرالدین الدمشقی (م ۸۴۲)، مکتبه الظاهرية، ش
۳۲ سیره، کتابخانه برلن، ش ۱۱/۹۵۴۷ (وی سه عنوان کتاب
دیگر نیز در این بار دارد که در همین فهرست معرفی شده است).

۴۹ - جلاء الافهام فی مولد سید الانام، عمر بن محمد
الماردینی، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۱۰ -
۱۸)

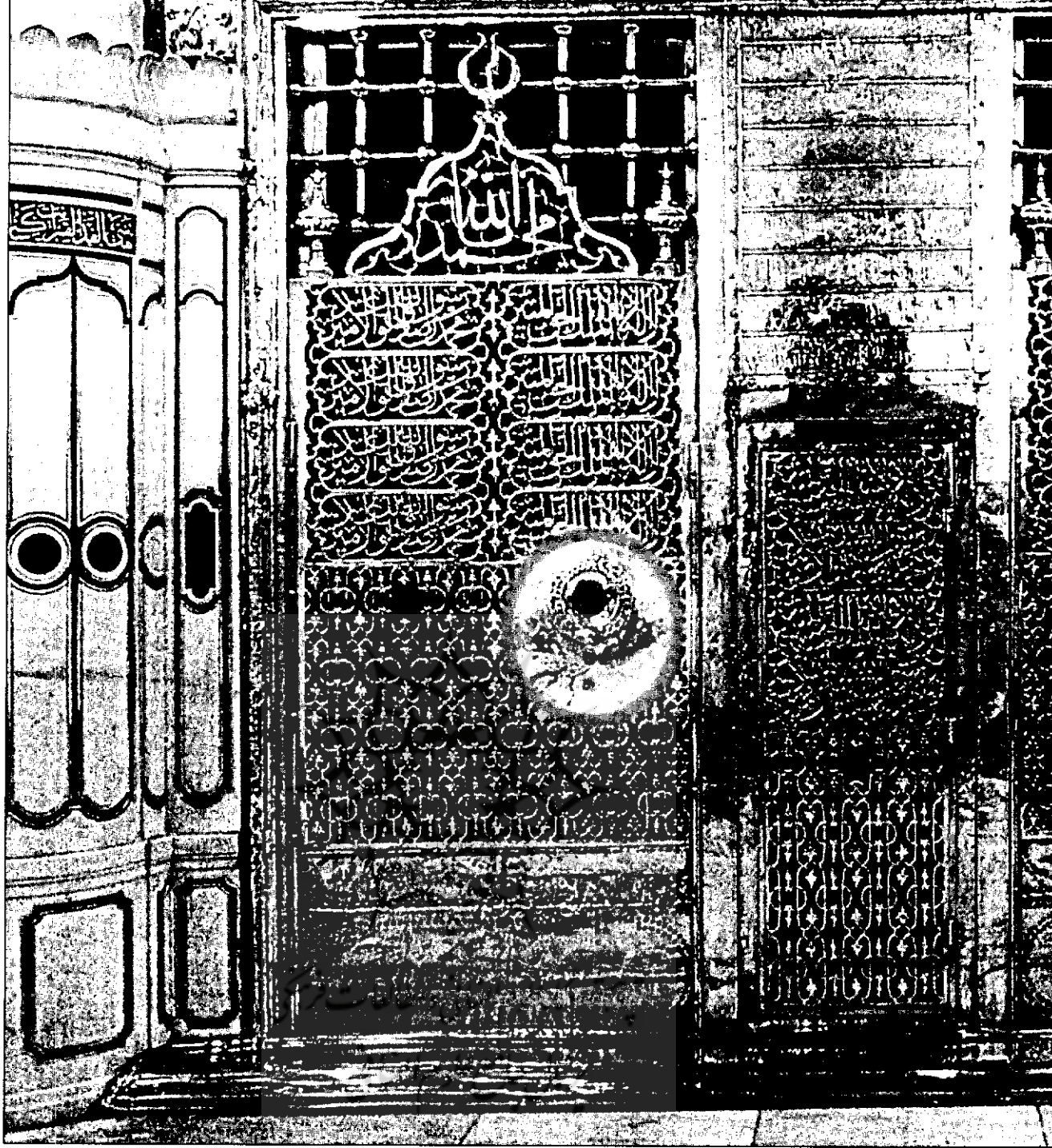
۵۰ - الجمع الزاهر المنیر فی ذکر مولد البشیر النذیر، محمد

زین العابدین العباسی، کتابخانه عارف حکمت، ش ۹، ۲۴۲/۲۹، برگ.

۵۱ - جنی الجنتین فی التفضیل بین اللیلین: لیلۃ القدر و لیلۃ
المولد، محمد بن احمد بن محمد بن مرزوق التلمسانی العجسی
(م ۷۸۱) به نقل از عبدالحی کتانی در: فهرس الفهارس و
الاثبات، ج ۱، ص ۵۲۱ نسخه ای از آن در المکتبه الکتانیه بوده
که عبارات نخست آن را محمد عبدالحی الکتانی آورده است.
(الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۹)

۵۲ - الجواهر السنیه بمولد خیر البریة، محمد بن علی
الشونای (م ۱۲۳۳)، کتابخانه مرکزی دانشگاه محمد بن سعود،
ش ۳۳۷۱، ۱۲۸۱، ۷۱۷۶. این رساله شرح یا حاشیه ای است بر
رساله مولد النبی شیخ حسن مدابغی. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۴).

۵۳ - حاشیة الامیر الصغیر علی مولد النبی (ص) لاحمد

الدمشقي (م ١٣٥٥)، قاهره، ١٣٢٣ ق.

٥٧ - الحديقة الندية في الولادة الشريفة المحمدية، سليمان

بن علي عباد (قرن چهاردهم)، مصر، ١٣١٤

٥٨ - حسبي ابي الوفاء في مولد المصطفى، ابراهيم بن علي

بن ابراهيم بن ابي الوفاء العراقي (م ٨٧٧)، كتابخانه برلن، ش

١٤/٩٥٤٧

٥٩ - حسن المقصد في عمل المولد، جلال الدين عبدالرحمن

السيوطي (م ٩١١)، دارالكتب المصرية، ش ٢١٦٣٢، كتابخانه

برلن، ٩٥٤٤ (چاپ شده در كتاب الحاوي مؤلف)

٦٠ - حصول الفرج و حلول الفرج في مولد من أنزل عليه ألم

تشرح، محمد بن عبدالمحسن الحسيني الدمشقي مشهور به ابن

الموقع (م ١٣٢١)، مصر، بولاق، ١٣٠٧ و ١٣١٣، ٥٠ صص.

(الزيتونية، س ١، ص ٤٨٢)

الدردير، محمد الامير الصغير، كتابخانه مركزى دانشگاه محمد

بن سعود، ش ١٣٣١، ٢٩ برگ.

٥٤ - حاشية سويدان الدمليجي على مولد ابن حجر، عبدالله

بن علي الدمليجي معروف به سويدان (م ١٢٣٤)، كتابخانه

مركزى دانشگاه محمد بن سعود، ش ٦٥٣٩ (اين نويسنده چندين

كتاب ديگر هم در اين زمينه دارد. يکى از آنها حاشيه اى است که

بر رساله مولد النبي مداخلی نوشته است. در باره آن بنگريد:

الزيتونية، س ٢، ص ١٤ - ١٥).

٥٥ - حاشية على مولد ابن حجر الهيتمى، يوسف بن

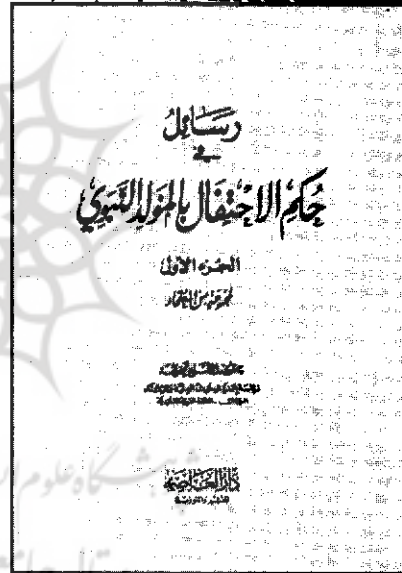
عبدالرحمن السنبلابوني الشرقاوى المکى (م ١٢٨٥)، به نقل از:

محمد الحبيب الهيلة در كتاب: التاريخ و المؤرخون بمکه، ص

٤٢١

٥٦ - الحديقة في مولد خير الخليفة، عبدالله العلمى الغزوى

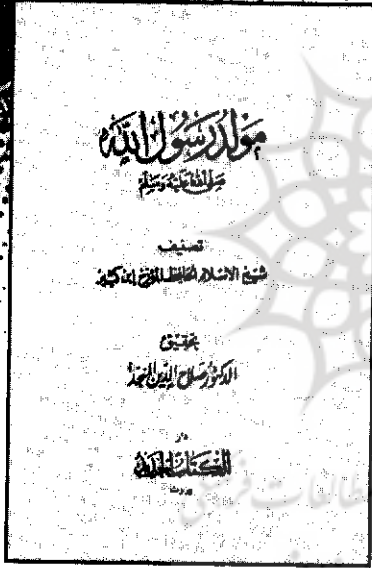
این آثار [کتاب‌های مولدالنبی] اغلب به صورت متن‌های ادبی زیبایی تدوین شده که ویژه خواندن در مجالس جشن و سرور تولد رسول خدا(ص) بوده نسبت برخی از آنها نیز کارهای علمی درباره اخبار مربوط به تولد پیامبر (ص)، شرح نسب پیامبر و روایاتی در این باره است.

- ۶۶ - الدر الثمین فی مولد الامین، زین الدین بن عمر بن محمد الجبعی الحنفی، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۱ - ۱۰)
- ۶۷ - الدر المنظم فی حکم الاحتفال بمولد النبی المعظم، محمد عبدالحق بن شاه محمد بن یار محمد الاله آبادی (م ۱۳۳۳)، مکتبه الحرم المکی، ش ۳۸۰۶، ۳۷ برگ
- ۶۸ - الدر المنظم فی مولد النبی الاعظم، احمد بن معد الاقلیشی (م ۵۵۰)، بنگرید: ایضاح المکنون، ج ۱، ص ۴۵۱
- ۶۹ - الدر المنظم فی مولد النبی الاعظم، محمد بن عثمان اللؤلؤی دمشقی (م ۸۶۷)، کتابخانه برلن، ش ۵/۹۵۴۷، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۵۷ - ۷۰)
- ۷۰ - الدر المنظم فی مولد النبی المعظم، احمد بن محمد اللخمی العزفی السبئی (قرن هفتم)، بنگرید: معجم ما ألفت عن رسول الله، ص ۲۳. وی نتوانست این رساله را تمام کند و پس از مرگش، فرزندش ابوالقاسم العزفی (م ۶۷۷) آن را تمام کرد. نسخه‌ای از آن که مجلدی پرحجم است، در المکتبه الکتبانیه موجود است. شرح جامعی از این نسخه را بنگرید در: الزیتویه، س ۱، صص ۴۸۳ - ۴۸۴ (کتابی می‌نویسد: عزفی نخستین مغربی است که در باره مولد النبی کتاب نوشته است بنگرید: الزیتویه، س ۲، ص ۱۰۸).
- ۷۱ - الدر النظیم فی مولد النبی الکریم، عمر بن ایوب الترمکمانی دمشقی معروف به ابن طغریوک به نقل از: ایضاح المکنون، ج ۱، ص ۴۵۴. بخشهای زیادی از این کتاب در کتاب المورد الصفا نقل شده است. در این باره بنگرید: الزیتویه، س ۱، ص ۴۸۵
- ۷۲ - الدر النظیم فی قصد مولد و معراج النبی الکریم (شعر)، محمد امین الجندی العباسی (م ۱۲۹۵) مکتبه الظاهرية، ش ۱۰۸۶۲
- ۷۳ - الدر الیتیم فی مولد النبی الکریم، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۷۰ - ۷۷)
- ۷۴ - درج الدرر فی میلاد سید البشر، عبدالله بن عبدالرحمن

- ۶۱ حکم الاحتفال بالمولد النبوی و الرد علی من أجازاه، محمد بن ابراهیم آل الشیخ، چاپ شده در: رسائل فی حکم الاحتفال، ریاض، دارالعاصمه، ۱۹۹۸
- ۶۲ - حکم الاحتفال بالمولد النبوی، عبدالعزیز بن عبدالله بن باز، چاپ شده در: رسائل فی حکم الاحتفال، ریاض، دارالعاصمه، ۱۹۹۸
- ۶۳ - خطبة ثقال فی أول مولد رسول الله (ص)، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۶۹ - ۷۰)
- ۶۴ - خلاصة الكلام فی مولد المصطفى علیه الصلاة والسلام، رضوان العدل بیبرس المصری (م ۱۳۶۴)، مصر، بولاق، ۱۳۱۳ ق. در باره این کتاب بنگرید: الزیتویه، س ۱، ص ۴۸۲
- ۶۵ - الدر الثمین فی مولد سید الاولین و الاخرین، محمد بن الحسن المیر السمهودی (م ۱۱۹۹)، دارالکتب المصریة، ش ۳۳۲۰۳

برخی از آثار مولدیه را عالمان صوفی مسلک نگاشته و از این زاویه، رنگ تصوف بر آنها غلبه دارد. شماری از آنها هم درباره حکم فقهی جشن گرفتن درباره شب تولد آن حضرت است

الشيروازي (م ٨٨٤)، كتابخانه برلن، ش ١٣/٩٥٤٧
٧٥- الدرر البهية في مولد خير البرية، على بن محمود

الخلفي الاسموني، قاهره، ١٣١٠

٧٦- الدررة السنوية في مولد خير البرية، صلاح الدين بن خليل بن كيكليدئ العلائى الدمشقى (م ٧٤١)، كتابخانه برلن، ش ٤/٩٥٤٧

٧٧- الذكر الشريف في اثبات المولد المنيف، احمد سعيد بن ابى سعيد العمدي الدهلوى (م ١٢٧٧). كتابى با اشاره به اين رساله، از رساله ديگرى از او ياد مى كند كه در جواز اجتماع براى جشن ولادت رسول خدا (ص) نوشته، اما به دست وى نرسيده است (الزيتونيه، س ١، ص ٥٠٢)

٧٨- ذكرى المولد النبوى، محمد رشيد رضا، قاهره، المناره، ١٩٣٥

٧٩- ذكرى المولد النبوى او الرساله المحمدية و اثرها على العالم، محمد كامل حنة (م ١٤٠٥)، قاهره، ١٣٥٦ ق.

٨٠- ربيع الانوار بمولد السيد المختار (ص)، عبدالقادر الدبوسى الطرابلسى، كتابخانه عارف حكمت، ش ٢٧، ٢٤٢٢/٤٣، ٢٧ برگ، ش ٢٤٢٢/٤٤، ٢٧ برگ، ٢٠، ٢٤٢٢/٤٥، ٢٠ برگ. كتابى هم نوشته است كه در المكتبة الكتانيه نسخه اى از آن موجود است. (الزيتونيه، س ٢، ص ١٠٧)

٨١- ربيع الابرار في مولد سيد الابرار، عبدالله بن صينة الله المدارسى به نقل از: معجم ما اُلف عن رسول الله، ص ٢٥

٨٢- الرد القوى على الرفاعى والمجهول و ابن علوى و بيان أخطائهم فى المولد النبوى، حمود بن عبدالله الويجرى، چاپ شده در: رسائل فى حكم الاحتفال، رياض، دارالعاصمة، ١٩٩٨

٨٣- رساله فى اوصاف مولد النبى (ص)، احمد عارف حكمت (١٢٧٥)، كتابخانه عارف حكمت، ش ٢٤٢٢/٤٧

٨٤- رساله فى فضل شهر ربيع الاول و ما يتعلق بولادة النبى، محمد رجب الظواهرى، قاهره، ١٣٠٤

٨٥- رساله فى ولادة النبى عليه السلام و معراج، مصطفى محمود، (به نقل از معجم ما اُلف عن رسول الله (ص) ص ٢٥).

- ٨٦- رساله فى مولد النبى (ص)، قاضى عياض اليحصبى (م ٥٤٤) كتابخانه مركزى دانشگاه اسلامى محمد بن سعود، ش ١٠٠١، ٢٥، ٦٥٣٥، ٢٥ برگ، ١٧٥٢، ٢٥ برگ تاريخ كتابت: ١٠٠١ م
- ٨٧- رساله فى مولد النبى (ص)، آقا رضى قزوینى (م ١٠٩٦)، ذريعه، ج ٢٣، ص ٢٧٦
- ٨٨- رساله فى مولد النبى (ص)، سيد ابراهيم مدرس حسینی اصفهانی، ذريعه ج ٢٣، ص ٢٧٥
- ٨٩- الروائع الزكية فى مولد خير البرية، عبدالله الهررى الحبشيس بيروت، ١٩٩٧ م، بنگريد: فرقة الاحباش ج ١، ص ٦٩.
- ٩٠- الروض الرحيب بمولد الحبيب، محمد بن ابراهيم بن مقبل المصرى (م ٩٣٧) المكتبة الظاهرية، دمشق، ش ٤٣ سيره.
- ٩١- سرور الابرار فى مولد النبى المختار (ص)، عبدالفتاح بن عبدالقادر الخطيب الدمشقى (م ١٣٠٥ ق)، هدية العارفين، ج ١، ص ٥٦٩

- ۹۲- سفر المولد، ابو عبدالله محمد بن صالح بن محمد المعطی (از علمای قرن دوازدهم مغربی)، به نوشته کتانی وی نویسنده کتاب الذخیره است که کتابی مفصل در سیره نبوی است و در هفتاد و چند جلد می باشد که هر جلدی از آن اختصاص به مبحثی خاص دارد. مجلدی از آن هم در باره مولد النبى است. بیست مجلد از این کتاب در المکتبه الکتانیه موجود است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۸)
- ۹۳- سعاده الدارین و منحة سيد الكونین، ابوالفضل احمد البخاری الدمیاطی. این اثر منظومه ای مشتمل بر ۲۲۲ بیت است که در سال ۱۳۱۰ در المطبعة العلمية مصر به چاپ رسیده است.
- ۹۴- سعید البیان فی مولد سيد الانس و الجان، احمد سعید الدهلوی. وی رساله دیگری هم در این موضوع با عنوان الذکر الشریف دارد. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۸).
- ۹۵- شرح اذاعة الانام لمنکر عمل المولد و القيام، احمد رضی خان البریلوی الهندی (م ۱۳۴۰)، (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۸).
- ۹۶- شرح علی قصة المولد، المسمى «بغیة الطريق»، حسن بن صدیق الاهدل، مکتبه مکه المکرمة، ش ۸۴ تصوف، ۲۷۴ برگ، کتابت: ۱۲۹۹ ق.
- ۹۷- شرح الفؤاد بمولد خير العباد، محمد بن احمد الدمیاطی (م بعد از ۱۲۹۵ ق)، معجم ما الف عن رسول الله، صلاح الدین منجد، ص ۲۶
- ۹۸- شرح مولد النبى (ص) للمدائغی، عبدالله بن علی الدملجی مشهور به سویدان (م ۱۲۴۳)، دارالکتب المصریه، ش ۱۲۰۲۳، کتابخانه برلن، ش ۹۵۳۴
- ۹۹- صفاء المورد فی عدم القيام عند سماع المولد، محمد الحجوی الثعالبی (چاپی اما بی جا، بی تا)، ۵۶ ص.
- ۱۰۰- صفوة الخلاصة فی مولد مزیل الخصاصة، رضوان العدل البیرسی الجزری، تألیف در سال ۱۲۹۶ ق. بولاق، المطبعة الامیریه، ۱۳۱۳، ۴۴ ص.
- ۱۰۱- ظل الغمامة فی مولد سيد تهامة، احمد بن علی بن سعید الغرناطی (م ۶۷۳)، کتابخانه برلن، ش ۲/۹۵۴۷
- ۱۰۲- طیب المولد، محمد علی بن علان المکی، کتانی مطلبی از وی نقل کرده که ضمن آن از این کتاب خود یاد کرده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۳)
- ۱۰۳- عرف التعریف بالمولد الشریف، ابوالخیر ابن الجزری، این کتاب تلخیص کتاب مفصل او التعریف است که در جای خود معرفی شد.
- ۱۰۴- عقد الجوهر فی مولد صاحب الحوض و الكوثر، جعفر بن حسن بن عبدالکریم البرزنجی (م ۱۱۸۷) چاپ مصر، ۱۳۰۷ ق، نسخه خطی در: مرعشی، ش ۱۱۱۴۹/۵ (با عنوان مولد النبى). این یکی از بهترین رساله هایی است که در این موضوع نوشته شده است. شرح های چندی هم بر آن نوشته شده است که یکی از معروف ترین آنها الکوکب الانور است. (در باره آن
- بنگرید: الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۷) به نوشته محمد عبدالحی الکتانی این کتاب چندین بار هم به صورت نظم درآمده است.
- ۱۰۵- العقد المنظم فی مولد الرسول المکرم، محمد قمر الدین مجذوب، (م ۹۲۲) دارالکتب المصریه، مجموعه ش ۲۳۲۳۰ ب.
- ۱۰۶- العلم الاحمدی فی المولد المحمدی، شهاب الدین احمد الحلوانی الخلنجی (م ۱۳۰۸) چاپ قاهره، ۱۳۰۵ ق. کتاب مواکب الربیع هم از وی و در همین موضوع است.
- ۱۰۷- عنوان الشریف بالمولد الشریف، علی بن ناصر الحجازی الشافعی، خطی موجود در کتابخانه مرکزی دانشگاه ام القری در مکه، ش ۲/۱۲۰۷ در ضمن مجموعه از برگ ۲۶- ۵۴
- ۱۰۸- عنوان المزیة فی سیره و ولد خیر البریه، ابوهاشم عبدالله محمد العیاسی الحنفی (م ۱۳۲۵ ق)، مصر، مطبعة الاتحاد و الاخوة، ۱۳۳۴ ق، ۱۴۰ ص.
- ۱۰۹- غاية السؤل فی مولد الرسول، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ۴۶۵، برگ ۱۰۸- ۱۱۶
- ۱۱۰- فتح الله حسبی و کفی فی مولد المصطفی، برهان ابوالصفا، در کشف الظنون از این اثر یاد شده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۶).
- ۱۱۱- فتح الله فی مولد خیر خلق الله، ابومحمد فتح الله بن ابی بکر البنانی الرباطی (م ۱۳۵۴ ق). مصر، المطبعة الحمیدیه، ۱۳۲۳، ۱۸۱ ص.
- ۱۱۲- فتح اللطیف لشرح نظم المولود الشریف، مصطفی بن محمد العیفی الشافعی. وی این اثر را در شرح شعر سید زین العابدین برزنجی نوشته است. اثر یاد شده به سال ۱۲۹۳ در مصر چاپ شده است.
- ۱۱۳- فتوح المنان فی مولد سيد الملائكة و الانس و الجان، عبدالمعطی بن سالم بن عمر الشبلی السلاوی (م ۱۱۲۷) خطی در کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۶۲۴۵ در مجموعه از برگ ۵۵ تا ۶۷
- ۱۱۴- الفجر المنیر بمولد البشیر النذیر، علی بن ابراهیم الحلبی (م ۱۰۴۴) خطی در کتابخانه برلن، ش ۱۶/۹۵۴۷
- ۱۱۵- الفخر العلوی فی مولد النبى (ص)، محمد بن عبدالرحمان السخاوی (م ۹۰۲) هدیة العارفین ج ۲، ص ۲۲۱ بنگرید: مؤلفات السخاوی، (بیروت، دارابن حزم، ۱۴۱۹) ص ۱۸۶. نسخه ای از آن معرفی نشده است. خود سخاوی در شرح حال علما در کتاب الضوء اللامع، از تعداد فراوانی از کتاب هایی مربوط به مولد النبى (ص) نام برده است.
- ۱۱۶- فضائل مولد النبى (ص)، خضر ابوطالب، خطی در کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۶۵۸۴، ۴۵ برگ، تاریخ کتابت: ۱۲۹۸
- ۱۱۷- الفضل المنیف فی مولد الشریف، مؤلف: ؟، ذریعه، ج ۱۶، ص ۲۷۳

۱۱۸ - قدسية الاخبار في مولد أحمد المختار، محمد فوزى بن عبدالله الرومى، (م ۱۳۱۸) هدية العارفين، ج ۲، ص ۳۹۶

۱۱۹ - قصة المولد، شيخ محمد طاهر ابن عاشور الدارالتونسية للنشر (بى تا)

۱۲۰ - قصة المولد، عبدالحميد بن محمد قدس (م ۱۳۳۵ ق) مكتبة مكة المكرمة، ش ۹۱ سيره، ۱۶ برگ

۱۲۱ - قصة المولد، محمد احمد بن علوى الباعقيل، مكتبة مكة المكرمة، ش ۹۰ سيره، كتابت: ۱۳۱۵ ق

۱۲۲ - قصة المولد الشريف، حمد المدابغى، مكتبة مكة المكرمة، ش ۵۷ سيره، ۹۸ برگ، كتابت ۱۲۱۱

۱۲۳ - قصة المولد المصطفى، احمد بن احمد النجارى، (زنده در ۱۳۰۹) چاپ قاهره، ۱۲۸۳

۱۲۴ - قصة مولد النبى (ص)، محمد المغربى؛ نسخه‌اى از اين اثر المكتبة الكتانيه با تاريخ ۱۲۶۵ موجود است. همچنان كه النيهانى در كتاب جواهر البحار فى فضائل النبى المختار، ج ۳، صص ۱۰۹۸ - ۱۱۱۲ از اين كتاب ياد کرده است.

۱۲۵ - قصة المولد النبوى، نافع جوهرى الخفاجى، چاپ قاهره، ۱۹۵۲ م.

۱۲۶ - القلادة السنوية فى المولد الشريف، عبدالرحمان اليبيارى، قاهره، بولاق، ۱۳۱۵ ق.

۱۲۷ - القول التام فى حكم القيام عند ذكر مولد ولادته عليه السلام، ابراهيم بن محمد بن ابراهيم الحلبي، (م ۹۵۶)، كتابخانه برلن، ش ۹۵۴۶

۱۲۸ - القول الفصل فى حكم الاحتفال بمولد خير الرسل، اسماعيل بن محمد الانصارى، (مفصل ترين رساله در انكار جشن تولد گرفتن براى پيامبر) چاپ شده در: رسائل فى حكم الاحتفال، رياض، دارالعاصمة، ۱۹۹۸ م. (از ص ۳۹۱ تا ۹۳۴)

۱۲۹ - القول المنجى على مولد البرزنجى، شيخ محمد بن احمد عيش المالكى الازهرى، اين كتاب حاشيه‌اى است بر عقد الجوهر برزنجى كه به صورت مستقل در مصر به چاپ رسیده است. (الزيتونيه، س ۱، ص ۴۷۷)

۱۳۰ - القيام عند ذكر ولادة النبى (ص)، مؤلف؟، مكتبة الحرم المكى، ش ۳۸۲۳ عمومى.

۱۳۱ - كتاب فى المولد النبوى، ابوبكر بن على بن الفخر الزنقلى [الدغلى!] (م ۸۶۷)، به نقل از: مصادر الفكر الاسلامى فى اليمن (از عبدالله الحبشى)، ص ۹۲ در كشف الظنون هم از آن ياد شده است.

۱۳۲ - كتاب مولد النبى و وفاته، مؤلف: ؟، كتابخانه مدرسة نمازى خوى، ش ۴۶۵ (برگ ۳۳ - ۴۳)

۱۳۳ - كتاب مولد النبى و وفاته، مؤلف: ؟، كتابخانه مدرسة نمازى خوى، ش ۴۶۵ (برگ ۴۳ - ۵۷)

۱۳۴ - الكلام التى المصطفى فى مولد المصطفى، يوسف زادة الرومى عبدالله بن محمد (م ۱۱۶۷) به نقل از: هدية العارفين.

۱۳۵ - كلمة الحق فى الاحتفال بمولد النبى (ص)، عبدالله بن زيد آل محمود، چاپ دوحه قطر (بى تا)

۱۳۶ - كنز الراغبين العفاة فى الرمز الى المولد المحمدى و الوفاة، ابراهيم بن محمد الناجى الدمشقى (م ۹۰۰)، كتابخانه عارف حكمت در مدينه منوره، ش ۲۴۲/۱۱۷ كتابت در سال ۹۱۱ ق.

۱۳۷ - الكواكب الدرية بشرح الجواهر البرزنجية فى مولد خير البرية، على بن على العزى مشهور به مخللاتى (زنده در ۱۲۷۷) كتابخانه مركزى دانشگاه اسلامى محمد بن سعود، ش ۱۴۳۶، ۲۰۷ برگ، كتابت: ۱۳۰۱ ق.

۱۳۸ - الكواكب الدرية فى مولد خير البرية، عبدالرحمن بن محمد البسطامى (م ۸۵۸)، كتابخانه برلن، ش ۲۱/۹۵۴۷

۱۳۹ - الكوكب الانور على عقد الجوهر فى مولد النبى الازهرى، جعفر بن اسماعيل البرزنجى، (م ۱۳۱۷) قاهره، المطبعة الوهيبية، ۱۲۹۰ ق / ۱۸۷۳ م، ۴۴۴ ص.

۱۴۰ - الكوكب المنير فى مولد البشير النذير، محمد افندى اسعد بن ارسلان محمد (زنده در ۱۳۱۵)، كتابخانه مركزى دانشگاه اسلامى محمد بن سعود، ش ۳۱۰۳، ۹۷ برگ، كتابت: ۱۳۱۴ ق.

۱۴۱ - لسان الرتبة الاحدية فى مولد الحضرة المحمدية، محمود بن محبى الدين مصطفى الدمشقى معروف به ابى الشامات (م ۱۳۴۱) خطى در كتابخانه مركزى دانشگاه اسلامى محمد بن سعود، ش ۷۱۷۴، ۹ برگ، كتابت: ۱۳۲۶ ق.

۱۴۲ - اللالى الزاهرات بمولد سيد الكائنات، محمد قمر الدين المجذوب (م ۹۲۲) دارالكتب المصرية، ضمن مجموعة شماره ۲۳۳۳۰ ب.

۱۴۳ - اللفظ الجميل بمولد النبى الجليل، محمد بن عثمان اللؤلؤى الدمشقى (م ۸۶۷)، كتابخانه برلن، مجموعه ۶/۹۵۴۷

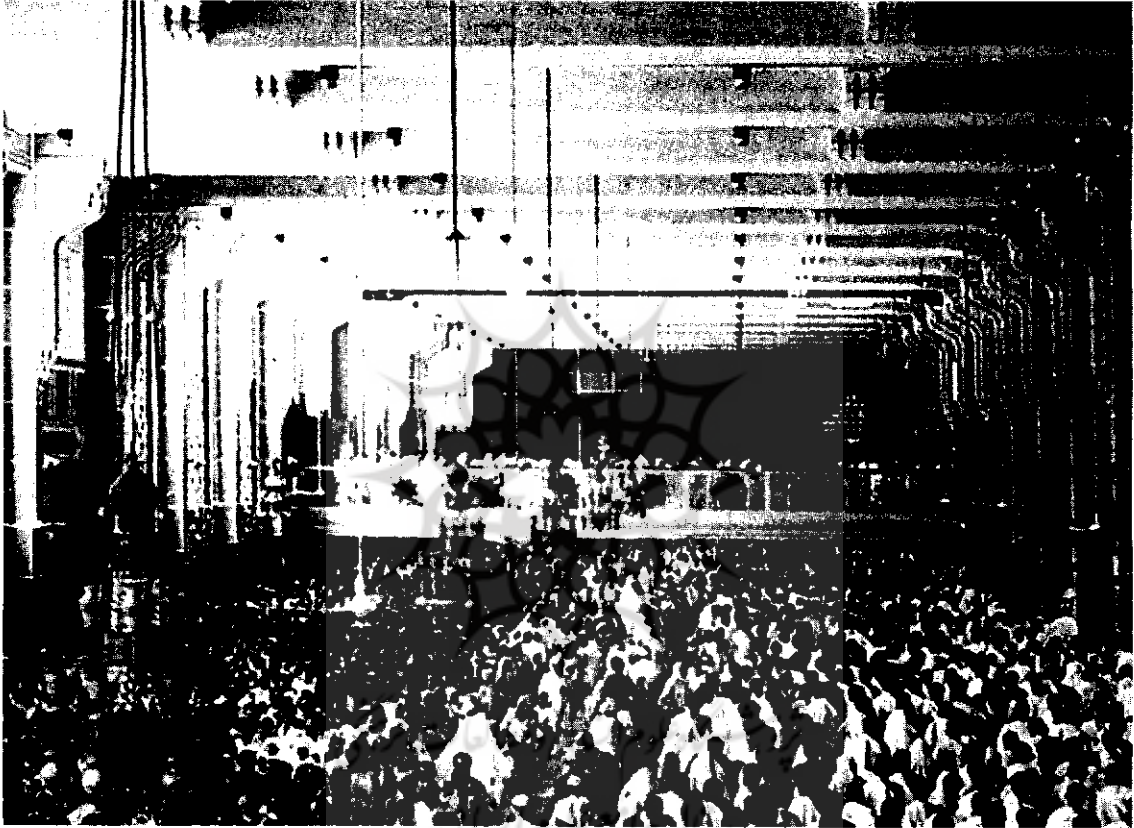
۱۴۴ - اللفظ الرائق فى مولد خير الخلائق، محمد بن عبدالله بن ناصرالدين الدمشقى (م ۸۴۲)، مكتبة الحرم المكى، ش ۳۸۶۲ عمومى، ۸ برگ. كتابخانه برلن، مجموعه ش ۱۲/۹۵۴۷: المكتبة الكتانيه، (الزيتونيه، س ۲، ص ۱۳)

۱۴۵ - مختصر شرح مولد حسين بن الصديق الاهدل اليمانى (قرن دهم)، خليل الزبيدى اليمنى، المكتبة الظاهرية، دمشق، ۸۲۱۴

۱۴۶ - مختصر عقد الجواهر فى مولد صاحب الحوض و الكوثر (برزنجى)، مؤلف: ؟، كتابخانه مركزى دانشگاه اسلامى محمد بن سعود، ش ۵۳۹۱ برگ ۱ - ۸

۱۴۷ - مختصر من مولد النبى (ص)، عبدالله بن محمد المناوى (م ۱۰۴۸)، خطى در كتابخانه مركز الملك الفيصل للبحوث و الدراسات الاسلامية، رياض، ش ۲۷۰۰، ۲۵ برگ.

۱۴۸ - مختصر مولد النبى للغيطى، حسن بن على المدابغى (م ۱۱۷۰)، كتابخانه برلن، ش ۹۵۲۳ اين رساله با وجود اختصار،

المکی، ش ۴۷ سیره. (از وی کتابی تحت عنوان المولد النبوی الشریف به سال ۱۳۳۸ ق در دمشق چاپ شده است)

۱۵۳ - مظهر السعود فی مولد سید الوجود، مصطفی بن محیی الدین نجا (م ۱۳۵۰) بیروت، ۱۳۴۸ ق.

۱۵۴ - مظهر قدس، مؤلف ؟، چاپ هند، ذریعه ج ۲۱، ص ۱۶۹

۱۵۵ - المقصد فی المولد، جلال الدین السیوطی (م ۹۱۱)،

مکتبه الاوقاف العراقیة، بغداد ش ۱۱۴۵، ۴۸۶۵/۲ مجموعه‌ها (این کتاب رد بر کتابی است که تاج الدین عمر بن علی لخمی اسکندری در باره نقد جشن مولد نوشته بوده است. (بنگرید:

معجم ما الف عن رسول الله - ص - ص ۲۹)

۱۵۶ - المقامات العلیة فی النشأة الفخیمة النبویة، محمود بن محمد بن احمد السبکی المصری، قاهره، المطبعة السعادة، ۱۴۴

ص.
۱۵۷ - منبع الانوار فی مولد المختار، محمد بن علی بن طولون دمشقی (م ۹۵۳)، (بنگرید: الفلک المشحون فی احوال

رساله ای ارجمند است که شروحن هم بر آن نوشته شده است. در باره آن بنگرید الزیتونی، س ۲، ص ۱۴

۱۴۹ - مختصر التعمه الكبرى علی العالم بمولد سید ولد آدم،

احمد بن محمد بن حجر الهیثمی المکی (م ۹۷۴)، قاهره، ۱۹۲۳

۱۵۰ - مدارج الصعود الی الکساء البرود، شیخ محمد نوری الجاوی؛ این رساله شرح عقد الجوهر برزنجی است که در جای خود معرفی کردیم. تألیف آن در سال ۱۲۹۳ تمام شده و در مطبعة جمالیه مصر ضمن ۶۰ صفحه به چاپ رسیده است.

۱۵۱ - مطالع الانوار فی مولد النبی المختار، عبدالله بن علی بن عبدالرحمان الدملیحی معروف به سویدان، (م ۱۲۳۴)،

کتابخانه عارف حکمت در مدینه منوره، ش ۲۴۲/۱۲۶، ۱۳ برگ، تاریخ کتابت: ۱۲۶۸ ق.

۱۵۲ - مطلع النبی المختار بمولد النبی المختار، محمد سعید بن عبدالرحمان البانی دمشقی (م ۱۳۵۱ ق) کتابخانه عارف

حکمت در مدینه منوره، ش ۲۴۲/۱۳۰، ۱۸ برگ، مکتبه الحرم

العراقى الاثرى المصرى (م ٨٠٩)، قطعه‌ای از این کتاب در المكتبة الكتانيه موجود بوده که شامل باب ششم کتاب تا باب دهم است و در سال ٨٦٨ به خط احمد بن ابراهيم الخطابى نوشته شده است. (الزيتونيه، س ٢، ص ٧١) کتابى مى‌نويسد: اين يکى از آثارى است که در باره اخبار مولد نوشته شده و احاديث مورد استناد در آن به صورت مسند روايت شده است. به همين دليل اثرى ممتاز به حساب مى‌آيد و مى‌تواند اين اظهار نظر را که گفته شده اخبار ارائه شده در کتاب‌هاى مولديه بى‌پايه است، رد کند.

١٧٢ - المورد البهية فى مولد خير البرية، ابوالحسن على بن السمهودى (م ٩١١)، اين اثر در استانبول به چاپ رسیده و اثرى ممتاز است (الزيتونيه، س ٢، ص ٧١)

١٧٣ - المورد الروى فى مولد النبى (المعدن الروى فى مولد النبوى)، على بن سلطان محمد القارى الهروى (م ١٠٤١ ق)، مكتبة الحرم المكى، ش ٣/٣٨ سيره، و شماره ديگر ٣/٥٢ سيره، كتابخانه عارف حكمت، ش ٩٧٣ - ٢٤٢/١٤، ٤٧ برگ، مكتبة السليمانية تركيه، ش ١٠٤٠/٧، كتابخانه برلن، ش ٩٥٤٥، كتابخانه مونيخ، مجموعه ٨٨٦ برگهاى ١٣٢ - ١٤٥

١٧٤ - المورد الصادى فى مولد الهادى، محمد بن عبدالله بن ناصرالدين الدمشقى (م ٨٢٢)، مكتبة الحرم المكى، مجموعه ٢/٣٨ سيره، و شماره ديگر: ٢/٥٢ سيره، ٣٣ برگ، عارف حكمت، ش ٢٧، ٢٤٢/١٤٢ برگ

١٧٥ - مورد الصفا فى مولد المصطفى، محمد على بن محمد علان الصديقى المكى (م ١٠٥٧ يا ١٠٥٩)، كتابخانه برلن، ش ٩٥٤٧/١٧ مؤلف اين كتاب را در سال ١٠٣٩ روى كوه بوقبيس مکه به اتمام رسانده است.

١٧٦ - مورد الظمان فى مولد سيد ولد عدنان، كتابخانه مركزى دانشگاه اسلامى محمد بن سعود، ش ١٤٤٧، ٩ برگ، المكتبة الظاهرية، دمشق ش ١٠٣٨٦

١٧٧ - المورد فى عمل المولد، عمر بن على بن سالم اللخمي معروف به الفاكهاني (م ٧٣٤)، مكتبة المعارف، رياض، ١٤١٦

١٧٨ - مورد الناهل بمولد النبى الكامل، قاسم بن صالح الحلاق الدمشقى (م ١٢٨٤)، المكتبة الظاهرية، دمشق، ش ١١٢٥٧، ١١٤٠٤، ١١٤٠٠

١٧٩ - المورد التدى فى المولد المحمدي، عبدالله العلمى الغزى الدمشقى (م ١٣٥٥ ق)، دمشق، ١٣٥٠ ق.

١٨٠ - موعد الكرام لمولد النبى سيد الانام، ابراهيم بن عمر الجعبرى (م ٧٣٢)، كتابخانه برلن، ش ٩٥٤٧

١٨١ - المولد الاكبر فى اصل وجود سيد البشر، محمد بن محمد الداودى الدمشقى (م ١٣٤٥ ق)، المكتبة الظاهرية، ش ٨٢١٤ برگ ١ - ٦٥

١٨٢ - مولد البشير النذير، احمد بن احمد بن اسماعيل

محمد بن طولون، ص ١٣٢)

١٥٨ - الملتقط من المولد الوسيط للسرمدى، مؤلف: ؟،

كتابخانه مدرسة نمازى خوى، ش ٤٦٥ (برگ ١٨ - ٢٧)

١٥٩ - المتقى فى مولد المصطفى محمد بن مسعود الكازرونى

(م ٧٥٨)، مكتبة حاجى بشر آغا، ش ١٧٤، خراجى اوغلى، ١٠٨١

مكتبة الحرم المكى، ش ٢٧٣٤

١٦٠ - المنح الربانية فى قصة مولد صاحب الانوار السنية،

عبدالرحمن بن خليل مرحبا الحنفى، كتابخانه مركزى دانشگاه

اسلامى محمد بن سعود، ش ٧، ٤٣٣٢ برگ.

١٦١ - منحة الصفا و نحة الشفاء بمولد المصطفى، مصطفى

بن محمد العرضى، المكتبة الظاهرية، ش ٩٧٧١

١٦٢ - المنظر البهى فى مطلع [طالع] مولد النبى (ص)، محمد

بن خليل الهجرسى (م ١٣٢٨)، قاهره، ١٣٢١ ق. (و بنگريد:

الزيتونيه، س ٢، ص ٧٠)

١٦٣ - المنحة العلية فى مولد خير البرية، عبدالله بن احمد بن

عبدالله الحدار، قاهره، لجنة البيان العربى، ١٩٥٩ ق.

١٦٤ - المنهل العذب القرير فى مولد الهادى البشير النذير،

على بن سليمان المرادوى الحنبلى، (م ٨٨٥)، هدية العارفين، ج

١، ص ٧٣٦

١٦٥ - المنهل العذب الهنى فى مولد النبى القرشى المدنى،

محمد بن عبدالكريم القادرى المدنى السمان (م ١١٨٩)،

كتابخانه مركزى دانشگاه اسلامى مدينة منوره، ش ٣٩٦٥، ٨

برگ، تاريخ كتابت: ١١٧٧

١٦٦ - المنى و السؤول فى مولد الرسول، منسوب به: محمد

بن عمر الجاوى البنتى (م ١٣١٤)، مكتبة الحرم المكى، ش

١١٣٨ سيره.

١٦٧ - المواكب الربيع فى مولد الشفيخ، احمد بن احمد بن

اسماعيل الحلوانى (م ١٢٠٨)، قاهره، ١٢٩٤ ق. (و بنگريد:

الزيتونيه، س ٢، ص ٧٠)

١٦٨ - مولد ازكى المخلوقات، محمد خيرالدين الميقاتى

الجاوى، اين متن که حاوى ١٣٤ بيت است به گونه‌اى تدوين

شده است که بر اساس حروف ابجد، هر بيتى تاريخ سرايش آن

يعنى سال ١٣٢٦ ق را نشان مى‌دهد. متن ياد شده در سال ١٣٢٦

در بيروت، المطبعة الاهلية به چاپ رسیده است. (الزيتونيه، س

٢، ص ٦٩)

١٦٩ - مورد الاسعاد و الامداد فى مولد اشرف العباد، محمد

الحسينى الشويكى الدمشقى (م ١١٧١ ق)

١٧٠ - مورد الاهنى فى المولد الاسنى، عائشة بنت يوسف

الباعونية (م ٩٢٢)، دارالكتب المصرية، ش ٢٢٨٨٧، المكتبة

التيمورية ش ٩٠١، ٦٣٩ تاريخ. اين رساله در سال ١٣٠١ ق ضمن

٥١ صفة در دمشق چاپ شده است.

١٧١ - المورد البهى فى المولد النبوى، عبدالرحيم بن الحسين

- س ۱، ص ۵۰۴).
- ۱۹۹ - المولد الشریف، علی بن عبدالقادر بن محمد الطبری (م ۱۰۷۰)، وی در کتاب الارح المسکی ص ۸۷ از این اثر خود یاد کرده است.
- ۲۰۰ - المولد الشریف (شعر)، محمد اسحاق ادھی زاده، مکتبه الحرم المکی، ش ۲۷۳۱
- ۲۰۱ - المولد العاطر الشریف و السفر الزاهر المنیر، محمد مرتضی الحسینی (م ۱۲۰۵)، المکتبه الظاهرية، ش ۹۸۳۲
- ۲۰۲ - مولد المصطفی الشفیع المشفع، عثمان العقیلی، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۹۶۲، ۱۰ برگ.
- ۲۰۳ - مولد المصطفی العدنانی، عطیة الشیبانی (معجم ما الف عن رسول الله، ص ۳۴)
- ۲۰۴ - مولد النبی (ص)، محمد ابوالوفاء الصیادی الرفاعی، حلب، مکتبه الادبیه
- ۲۰۵ - المولد النبوی، مؤلف:؟، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۹۶۶، ۱۷ برگ، تاریخ کتابت: ۱۱۸۸
- ۲۰۶ - المولد النبوی، مؤلف:؟، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۹۶۳، ۱۰ برگ.
- ۲۰۷ - المولد النبوی، مؤلف:؟ مکتبه مکه المکرمة، ش ۱۴۲ تصوف، ۳۰ برگ.
- ۲۰۸ - المولد النبوی، محمد ابوالوفاء، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۴۳۷، ۹ برگ، تاریخ کتابت: ۱۳۰۰ ق.
- ۲۰۹ - المولد النبوی، مؤلف:؟ مکتبه الاوقاف ببغداد، ۱۲ برگ، تاریخ کتابت: ۱۳۰۳، ش ۷۰۴۳
- ۲۱۰ - المولد النبوی الشریف، محمد سعید البانی الدمشقی بنگرید: مطلع النبی المختار
- ۲۱۱ - المولد النبوی المختار، عبدالله عقیفی المصری (م ۱۲۶۳) قاهره، ۱۹۳۷ م.
- ۲۱۲ - المولد النبوی و المعراج، عبدالرحمن بن علی بن الدبیع (م ۹۴۴)، (فهرس الفهارس و الاثبات، از عبدالحی کتانی، ج ۱، ص ۴۱۳) و بنگرید: المولد الشریف، از همین مؤلف.
- ۲۱۳ - مولد نبی الرحمة و رسول الانسانیة محمد (ص)، المجلس الاعلی للشؤون الاسلامیة، قاهره، ۱۳۹۵ ق.
- ۲۱۴ - مولد النبی (ص)، مؤلف:؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵، برگ ۱۴۲ - ۱۴۶
- ۲۱۵ - مولد النبی (ص)، مؤلف:؟، کتابخانه مسجد اعظم قم، ش ۳۰۱۶ (رسالة سوم مجموعه).
- ۲۱۶ - مولد النبی (ص)، مؤلف:؟، المکتبه القادریة عراق، ش ۱۲۱۹، ۹۷ برگ.
- ۲۱۷ - مولد النبی (ص) سید محسن امین، دمشق، ۲۴ ص.
- الجلوانی (م ۱۲۰۸)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۵۰۴۱، ۱۴ برگ. تاریخ تألیف: ۱۲۸۶ ق.
- ۱۸۳ - مولد البشیر النذیر و السراج المنیر، احمد ابوالوفاء الحسینی، قاهره، ۱۳۰۷
- ۱۸۴ - المولد الجسمانی و المورد الروحانی، ابن الشیخ آق شمس الدین، (کشف الظنون، به نقل از: الزيتونیه، س ۲، ص ۱۴)
- ۱۸۵ - المولد الجلیل لحسن الشكل الجمیل، عبدالله بن محمد المناوی، این رساله در سال ۱۳۳۸ ضمن ۸۰ صفحه در مصر چاپ شده است. پیش از آن هم در سال های ۱۳۰۰، ۱۳۰۲، ۱۳۰۶ و ۱۳۰۸ چاپ شده است.
- ۱۸۶ - مولد خیر الانام سیدنا محمد علیه افضل الصلاة و السلام، مؤلف:؟، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۲۹۲، ۱۹ برگ.
- ۱۸۷ - مولد الرسول الاعظم (مجموعه شعر) مکتبه الاوقاف العامة بموصل، مجموعه ۲۲/۴۵، تاریخ کتابت: ۱۰۴۵
- ۱۸۸ - مولد الرسول صاحب الشفاعة فی اليوم المهل، مؤلف:؟، مکتبه الحرم المکی، ش ۳۸۲۲
- ۱۸۹ - مولد رسول الله (ص)، محمد علی بن عبدالواحد الزملکانی (م ۷۷۴)، کتابخانه برلن، ش ۹۵۲۷
- ۱۹۰ - مولد الرسول (ص)، عبدالرحیم بن احمد بوری، قاهره، (بی تا) (یک اثر داستانی)
- ۱۹۱ - مولد رسول الله (ص) ابن کثیر، به کوشش صلاح الدین المنجد، بیروت، ۱۹۶۱ م.
- ۱۹۲ - المولد الزاهر للمولد الطاهر، شیخ یوسف الطاهر بن احمد بن ابراهیم الشیراوی المصری المالکی. این کتاب در سال ۱۳۲۸ ق. تألیف و ضمن ۸۰ صفحه در دمشق چاپ شده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۴).
- ۱۹۳ - مولد سید الانام، محمد بن خلیل بن ابراهیم القاوقجی (م ۱۳۰۵)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۲۷۳۰، ۱۴ برگ.
- ۱۹۴ - مولد سید الاولین و الاخرین و حبیب و خلیل رب العالمین، محمد بن عمر الحضرمی معروف به بحر ق الیمانی (م ۹۳۰)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۴۵۵۱، ۲۸ برگ، المکتبه الظاهرية، ش ۸۵۷۱، برگ ۱۳۹ - ۱۵۱
- ۱۹۵ - المولد: سیرة الرسول، محمد احمد برانق، قاهره، دارالمعارف، ۱۹۶۲
- ۱۹۶ - المولد الشریف، سلیمان جلیبی، ترجمه حسین مجیب المصری، قاهره، مکتبه الانجلو المصریة، ۱۹۸۱ م، ۲۴۷ ص.
- ۱۹۷ - المولد الشریف (شعر)، عبدالرحمن بن علی بن الدبیع (م ۷۴۴)، المطبعة المیریة، مکه المکرمة، ۱۳۱۲ ق.
- ۱۹۸ - المولد الشریف، امام سعید الدین الکاژرونی (الزیتونیه،

۲۱۸- مولد النبى (ص)، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۵۷ - ۶۹)
 ۲۱۹- مولد النبى (ص)، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۷۷ - ۸۱)
 ۲۲۰- مولد النبى الشریف، جعفر النقدى، نجف، ۱۳۸۳ ق.
 ۲۲۱- مولد النبى (ص) (شعر)، ابراهیم بن علی بن الاحدب الطرابلسی (م ۱۳۰۸)، هدیة العارفین، ج ۱، ص ۴۵
 ۲۲۲- مولد النبى (ص)، ابواسحاق ابراهیم الجارم الرشیدی، به نوشته کتانی نسخه خطی این متن که به سال ۱۲۸۴ نوشته شده، موجود است (الزیتونیه، س ۲، ص ۷۰)
 ۲۲۳- مولد النبى (ص)، میرزا قاضی بن کاشف الذین محمد اردکانی یزدی، (قرن ۱۱)، مرعشی، ۷۴۹۸، ۴ برگ.
 ۲۲۴- مولد النبى (ص) (شعر فارسی) نوری خراسانی، کتابخانه دانشگاه استانبول، ش ۱۲۳۶، ۳۲۳ برگ.
 ۲۲۵- مولد النبى (ص)، ابوبکر بن هدیة الله، کتابخانه ملی ایران، ش ۴۰۳۱/۳، ۶۹ برگ.
 ۲۲۶- مولد النبى (ص)، احمد بن قاسم الحریری، مصر، ۱۲۹۹ ق.

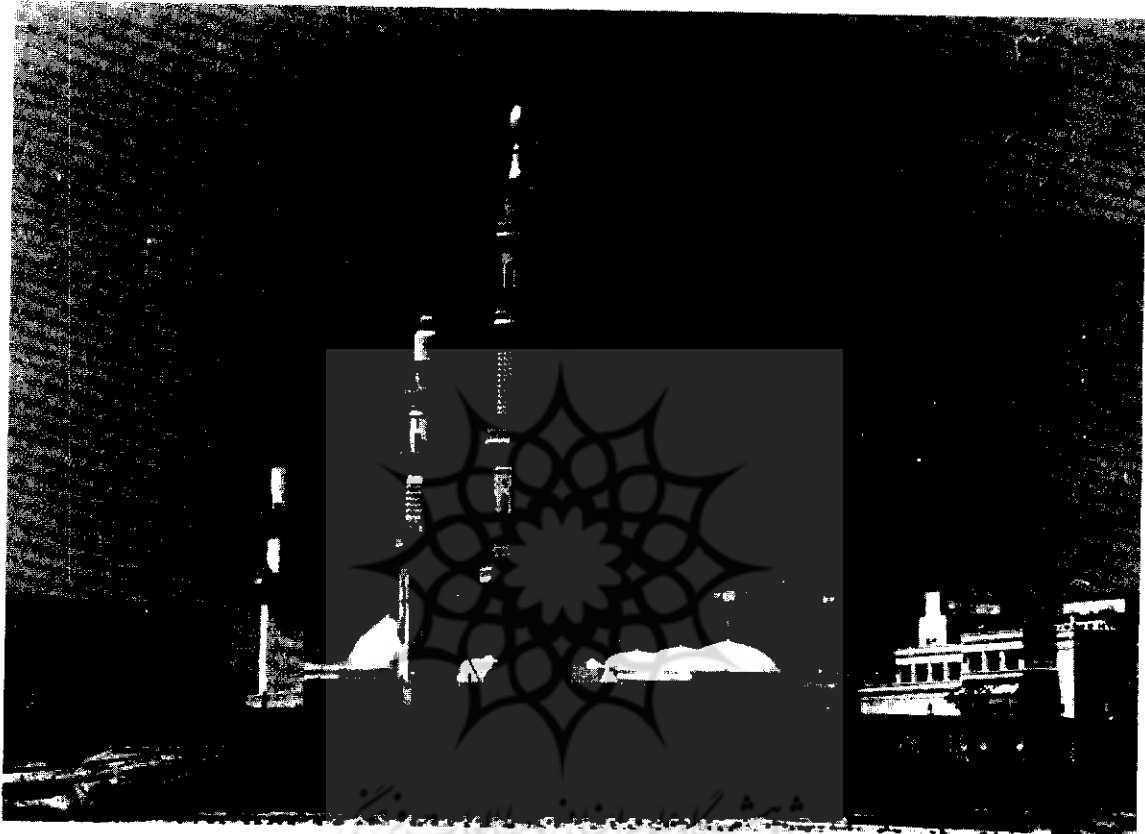
۲۲۷- مولد النبى (ص)، احمد بن محمد السیواسی (م ۱۰۰۶)، هدیة العارفین، ج ۱، ص ۱۵۱
 ۲۲۸- مولد النبى (ص)، احمد بن محمد العدوی مشهور به دردید (م ۱۲۰۱ ق)، مکتبه مکه المکرمة، ش ۱۵۴، تصوف، المکتبه الظاهرية، مجموعة ۸۵۷۱ برگهای ۱۲۹ - ۱۳۷، و چهار نسخه در کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود: ش ۶۳۵۸، ۷۰۰۶، ۱۰۱۷، ۷۰۰۸ قوصی (م ۱۱۹۴) شرحی بر این رساله دارد.

۲۲۹- مولد النبى على اسلوب غریب، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۲۷ - ۳۳)
 ۲۳۰- مولد النبى (ص)، احمد المختللاتی، المکتبه الظاهرية، ش ۱۱۲۵۱
 ۲۳۱- مولد النبى (ص)، جعفر بن حسن البرزنجی (م ۱۱۸۷)، قاهره، مطبعة شرف، ۱۳۰۷ ق، ۱۶ ص.
 ۲۳۲- مولد النبى (ص)، حسین بن صدیق بن حسین الاهدل، کتابخانه عارف حکمت در مدینه منوره، ش ۲۴۲/۱۵۰، ۱۱ برگ.
 ۲۳۳- مولد النبى (ص)، حسن بن علی بن علی بن شمة الفوی (م ۱۱۷۶)، کتابخانه برلن، ش ۱۹۹۵۴۷
 ۲۳۴- مولد النبى (ص)، حسن بن علی بن احمد المدابغی، مکتبه مکه المکرمة، ش ۱۵۵، تصوف، ۳۱ برگ، (دو نسخه)، مکتبه الحرم المکی، ش ۲۷۳۶، ۲۷۳۷، ۲۴۰۲، ۴۲۳۸ عمومی، دارالکتب المصریة، ش ۲۳۴۴۳، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۴۴۶

۲۳۵- مولد النبى (ص)، ابوالموهوب جعفر بن ادريس الكتانی (م ۱۳۲۳ در فارس). کتانی با اشاره به این کتاب و این که خودش متن آن را از دهان مؤلف شنیده است، می نویسد: شیخ الاسلام مغرب هر سال جشن بزرگی برای تولد پیامبر (ص) می گرفت که ضمن آن مردم از عالم و فقیه و شریف و شاعر و فقیر و غنی از هر سوی به آن مجلس می شتافتند. در آنجا شعرا اشعار خویش را در ستایش رسول الله می خواندند. روزی شاعری در این محفل دو قصیده خواند: یکی در ستایش رسول و دیگری در ستایش شیخ الاسلام. پس از تمام شدن شعرش، شیخ الاسلام دو کیسه آورد: یکی در دست راستش که صد سکه زر در آن بود و دیگری در دستش چپش که یک فلیس در آن بود. آن دو کیسه را به شاعر داد و گفت: این صد سکه زر برای قصیده ای که برای رسول خدا (ص) خواندی و این یک فلیس برای قصیده ای که برای من خواندی. (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۴).

۲۳۶- مولد النبى (ص)، حمدی افندی، (بنگرید: اسماء الکتب الممتن لکشف الظنون، از عبداللطیف ریاضی زاده، ص ۳۴۴).
 ۲۳۷- مولد النبى (ص)، خالد الوالدی، قاهره، ۱۳۰۱
 ۲۳۸- مولد النبى (ص)، شیخ عبدالله العیدروس (م ۹۹۰)، الاعلام زرکلی، ج ۳، ص ۲۸۲
 ۲۳۹- مولد النبى (ص)، عقیف الدین الجمی، به نوشته حاجی خلیفه وی چندین رساله در این باره داشته است (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۰۸)
 ۲۴۰- مولد النبى (ص)، الشیخ ابن نباتة، مکتبه مکه المکرمة، ش ۴۰، سیره، ۳۲ برگ.
 ۲۴۱- مولد النبى (ص)، صدیق بن عمر خان (قرن سیزدهم)، المکتبه الظاهرية، ش ۱۱۴۰۵
 ۲۴۲- مولد النبى (ص)، عبدالرحمن بن علی الجوزی (م ۵۹۷)، بیروت، مطبعة الاقبال، ۱۳۳۰ ق. روشن نیست که دقیقاً نویسنده همان ابن الجوزی معروف است یا شخص دیگری. این کتاب که در سال ۱۳۳۰ ق. در بیروت در المکتبه الانسیة ضمن ۴۸ صفحه به چاپ رسیده، عنوان کتاب را مولد الجوزی الشهیر بالعروسی گذاشته است. همین اثر در مصر به سال ۱۳۰۰ ق. ضمن ۷۹ صفحه و در سال ۱۳۰۱ در همان حجم چاپ شده است. رساله یاد شده شرحی هم توسط شیخ محمد بن عمر نووی جاوی مکی تحت عنوان بغیة العوام دارد که به سال ۱۲۹۴ ق. در مصر به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۸۰)
 ۲۴۳- مولد النبى (ص)، عبدالقادر الجیلانی (م ۵۶۱)، المکتبه الظاهرية، ش ۹۹۲۲، مجموعه، برگهای ۱۱۴ - ۱۲۷
 ۲۴۴- مولد النبى (ص)، عبدالرحیم بن احمد الیمانی (م ۸۰۳)، مصر، ۱۲۸۶ ق.
 ۲۴۵- مولد النبى (ص)، عبدالله الحمصی الدمشقی، (به نقل از: معجم ما ألف عن رسول الله، ص ۳۴) به نوشته کتانی این

- اثر در مصر ضمن ۱۶ صفحه به چاپ رسیده است (الزیتونیه س ۲، ص ۱۰۷)
- ۲۴۶ - مولد النبی (ص)، عبیدالله بن عبدالباقی الحلبي، کتابخانه عارف حکمت، ش ۱۰، ۲۴۲/۱۵۱ برگ
- ۲۴۷ - مولد النبی (ص)، عقيل بن مصطفى العمري مشهور به الزويتيني (قرن سیزدهم)، المكتبة الظاهرية، ش ۹۹۲۲
- ۲۴۸ - مولد النبی (ص)، علاءالدين بن مشرف المارديني، کتابخانه برلن، ش ۹۵۳۷
- ۲۴۹ - مولد النبی (ص)، مؤلف: ؟ مرکز الملك فيصل للدراسات والبحوث الاسلامية، رياض، ش ۲۷۰۷، ۶۰ برگ
- ۲۵۰ - مولد النبی (ص)، مؤلف: ؟ کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۲۰۸، ۱۶ برگ
- ۲۵۱ - مولد النبی (ص)، مؤلف: ؟ کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۷۰۲، برگ ۱۱ - ۲
- ۲۵۲ - مولد النبی (ص)، مؤلف: ؟ کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۹۶۷، ۱۱ برگ
- ۲۵۳ - مولد النبی (ص)، محب الدين بن العربي (م ۶۳۸) المكتبة الظاهرية، ش ۵۴۹۴، کتابخانه برلن، ش ۹۵۲۳
- ۲۵۴ - مولد النبی (ص)، محمد بن ابراهيم العباد الرندي (م ۷۹۲)، هدية العارفين، ج ۲، ص ۱۷۴
- ۲۵۵ - مولد النبی (ص)، محمد بن احمد بن جابر الاندلسي (م ۷۸۰)، المكتبة السليمانية، تركيه، ش ۱/۳۴۴
- ۲۵۶ - مولد النبی (ص)، محمد بن احمد بن سعيد معروف به ابن عقيلة المكي (م ۱۱۵۰)، هدية العارفين، ج ۲، ص ۳۲۳
- ۲۵۷ - مولد النبی (ص)، محمد امين الجندی العباسي، (م حدود ۱۲۹۵)، دارالکتب المصرية، ش ۲۱۵۳۰ ب.
- ۲۵۸ - مولد النبی (ص)، محمد بن حسين الجفري المدني (م ۱۱۸۶) به نقل از: معجم المؤلفين، ج ۹، ص ۲۴۵
- ۲۵۹ - مولد النبی (ص)، محمد بن رجب بن عبدالمتعال الحسيني الشافعي، نسخه‌ای از آن در در المكتبة البلدي در اسکندرية موجود است.
- ۲۶۰ - مولد النبی (ص)، محمد بن عبدالرحمن السخاوي (م ۹۰۲)، کتابخانه برلن، ش ۱۵/۹۵۴۷ و بنگرید: الفخر العلوي
- ۲۶۱ - مولد النبی (ص)، محمد بن عبدالکریم القادری السمان المدني (م ۱۱۸۹)، مكتبة الظاهرية، مجموعة ۸۵۷۱، برگهای ۱۲۵ - ۱۳۲
- ۲۶۲ - مولد النبی (ص)، محمد بن صالح البنا الرشیدی الاسكندري (مفتی اسکندرية)، این کتاب در سال ۱۲۶۹ تألیف شده و نسخه‌ای از آن در همان کتابخانه اسکندرية با تاریخ ۱۲۹۳ موجود است (الزیتونیه، س ۲، ص ۷۰)
- ۲۶۳ - مولد النبی (ص)، محمد مرتضى (فرزند برادر عبدالقادر جزائری شامی) (م ۱۳۲۲) این رساله در دمشق به سال ۱۳۲۶ به چاپ رسیده است.
- ۲۶۴ - مولد النبی (ص)، شیخ محمود بن محفوظ الدمشقی. این متن منظوم است و ضمن ۱۲ صفحه در المطبعة الخيرية (؟) به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۶۹)
- ۲۶۵ - مولد النبی (ص)، محبى الدين محمد بن على الطائى المرسي معروف به ابن عربى (م ۶۲۸)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۵۴۵۵، ۱۲ برگ. و ش ۱۴۴۸، ۱۲ برگ.
- ۲۶۶ - مولد النبی (ص)، منسوب به: محمد بن عمر الواقدي (م ۲۰۷)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۸۳۳، ۲۷ برگ، مكتبة الظاهرية، ش ۷۴، ۷۵، کتابخانه برلن، ش ۹۵۲۴
- ۲۶۷ - مولد النبی (ص)، محمد بن محمد الجزري، لکهنو، ۱۸۹۷ م. و بنگرید: التعريف بالمولد الشريف.
- ۲۶۸ - مولد النبی (ص)، محمد بن محمد الحسيني التبريزي (م ۸۵۵) هدية العارفين، ج ۲، ص ۱۹۷
- ۲۶۹ - مولد النبی (ص) محمد الناصحي، در كشف الظنون از این کتاب یاد شده است..
- ۲۷۰ - مولد النبی (ص)، شهاب الدين احمد بن على بن قاسم المالكي النجاري الاندلسي اللخمي (بنگرید: الزیتونیه، س ۲، ص ۱۳) کتانی با معرفی این نوشته، می‌نویسد: برخی این رساله را بن این جوزی نسبت داده‌اند؛ اما درست نیست.
- ۲۷۱ - مولد النبی (ص) عبدالحافظ الحجاجي المصري ؛ این کتاب دارای دوازده فصل است و در المطبعة الحميدية المصرية در سال ۱۳۱۶ به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۶۹)
- ۲۷۲ - مولد النبی (ص)، محمود بن عباس بن سليمان العبدلاني (م ۱۱۷۳)، عارف حکمت، ش ۲۴۲/۱۴۹، ۱۹ برگ، ش ۲۴۲/۱۵۳، ۲۲ برگ. ش ۲۴۲/۱۵۳، ۵۶ برگ.
- ۲۷۳ - مولد النبی (ص)، مؤلف: ؟، مرکز الملك فيصل للدراسات والبحوث الاسلامية، رياض، ۲۶۲۰، ۸۷ برگ.
- ۲۷۴ - مولد النبی (ص)، ابو محمد عبدالرحيم البرعي؛ این متن در سال ۱۳۰۸ ق در مطبعة محمد افتدی مصطفى در ۳۲ ص و به سال ۱۲۹۸ در ضمن ۹۸ ص به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۸)
- ۲۷۵ - مولد النبی (ص)، ابوالفيض محمد ابن عبدالکبير الکتانی الفاسی (م ۱۳۲۷). وی دو رساله تحت این عنوان داشته است (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۴)
- ۲۷۶ - مولد النبی (ص) محمد عبدالحی الکتانی. وی در

مقاله «التألیف المولودية» از این رساله خود یاد کرده و یادآور شده

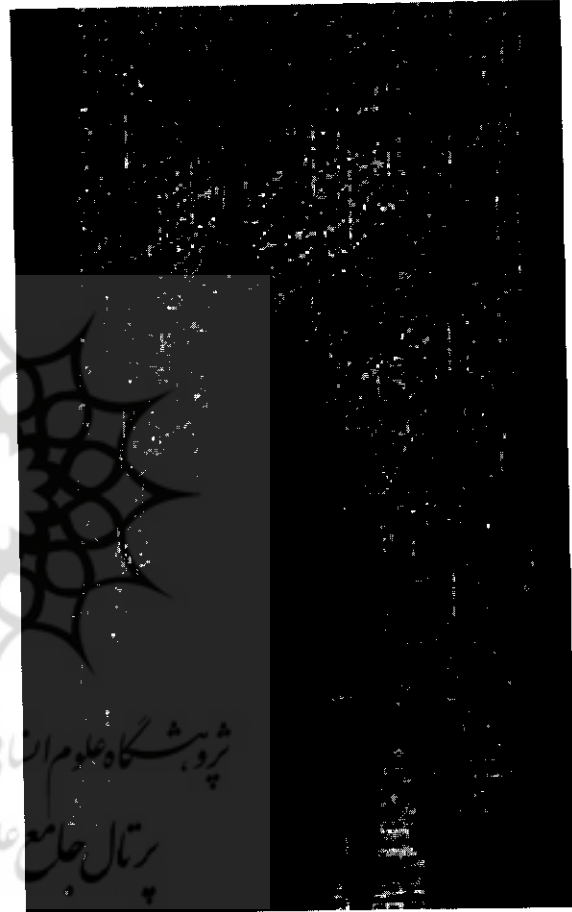
است که این اولین تألیف وی بوده و تا زمان تألیف این مقاله به چاپ نرسیده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۴)
 ۲۷۷ - مولد النبی (ص)، ابوعبدالله محمد الطاهر بن الحسن الکتانی (م ۱۳۴۹). محمد عبدالحی کتانی می نویسد: او مولدی دارد که مکرر بر ما خوانده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۴)

۲۷۸ - مولد النبی (ص)، محمد بن حمزة العربی واعظ. در کشف الظنون از این اثر یاد شده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۶۹)
 ۲۷۹ - مولد النبی (ص)، یوسف الفانوس، در کشف الظنون از این اثر که مشتمل بر چهارصد بیت شعر در باره مولد است، یاد شده است (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۷).

۲۸۰ - مولد النبی (ص) نجم الدین بن عبدالقوی الطوفی الحنبلی (م ۷۱۶)، ابن حجر در الدرر الكامنه (ج ۲، ص ۱۵۷) شرح حالش را آورده و نوشته است که وی قصیده‌ای در مولد النبی (ص) سروده است.

۲۸۱ - مولد النبی (ص)، سلیمان البرسوی (م بعد از ۸۰۰)، وی منظومه‌ای به ترکی در مولد النبی سروده است. در کشف الظنون از آن یاد شده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۷).
 ۲۸۲ - مولد النبی (ص)، الشمس الدمیاطی مشهور به ابن السنباطی، وی منظومه‌ای در مولد النبی دارد که کشف الظنون از آن یاد کرده است.
 ۲۸۳ - مولد النبی (ص)، نورالدین علی بن ابی بکر الهیتمه المصری (م ۸۰۷)، به نوشته کتانی وی کتابی بزرگ در مولد داشته که ابن عبدالمطلب العدوی از علمای قرن سیزده حجاز هم حاشیه‌ای بر آن نوشته و نسخه‌ای از آن در المکتبه السلطانیة مصر با تاریخ ۱۲۰۶ ق موجود است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۸).
 ۲۸۴ - مولد النبی الکریم، عبدالکریم احمد الحلیمی الشرباتی (م ۱۱۷۸)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۹۶۴، ۹ برگ، تاریخ کتابت: ۱۲۴۵

۲۸۵ - مولد النبی المختار، عبداللطیف بن بهاءالدین البهائی (م ۱۰۸۲)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۱۴۴۸
 ۲۸۶ - مولد الهادی الرسول (شعر)، احمد الخضر الحلیمی، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۵۳۹۱

- ۲۹۳ - نتایج الافهام فی تاریخ العرب قبل الاسلام و تحقیق مولد النبى و عمره علیه الصلاة و السلام، محمود حمدى الفلکى المصرى (م ۱۳۰۳ ق)، مصر، مطبعة بولاق، ۱۳۰۵ ق. اصل کتاب گویا به ترکی بوده که احمد زکی مصرى آن را به عربى ترجمه کرده است. در این کتاب آمده است که روز تولد پیامبر (ص)، روز دوشنبه ۹ ربیع الاول موافق با ۲۰ آوریل ۵۷۱ میلادى بوده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۰۶)
- ۲۹۴ - نثر الدرر على مولد ابن حجر، احمد بن عبدالغنى بن عمر الدمشقى مشهور به ابن عابدین (م ۱۳۲۰ ق)، این کتاب به طور کامل در ضمن کتاب جواهر البحار فی فضائل النبى المختار ج ۳، صص ۱۱۲۱ - ۱۱۵۸ آمده است.
- ۲۹۵ - النجم التاقب فی متعلقات مولد الحاشر العاقب، حسین بن عبدالکریم البرزنجی، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامى محمد بن سعود، ش ۱/۱۱۸۸، ۷۴ برگ، عارف حکمت، ش ۲۴۲/۱۵۹، ۳۶ برگ. تاریخ کتابت: ۱۱۲۴
- ۲۹۶ - النظم البديع فی مولد الشفیع، ابوالمحاسن یوسف بن اسماعیل النبهانى البیروتى (م ۱۳۴۹)، این متن منظوم بارها به چاپ رسیده است.
- ۲۹۷ - نظم المولد الشریف، محمد بن سلیمان بن الفقیه (م ۸۴۲) بنگرید: معجم ما ألف عن رسول الله، ص ۳۵
- ۲۹۸ - نظم المولد النبوی، علی بن حسن البرزنجی، کتابخانه عارف حکمت، ش ۲۴۲/۱۶۳، ۱۰ برگ، تاریخ کتابت: ۱۲۴۹
- ۲۹۹ - النعمة الكبرى على العالم فی مولد سيد ولد آدم، ابن حجر هیتمى، ترکیه، ۱۹۹۳
- ۳۰۰ - النفع المعنوی فی المولد النبوی، محمد بن محمد الطیب النافلاتى المالکى (م ۱۱۹۱)، المكتبة الظاهرية، ش ۹۹۲۲
- ۳۰۱ - النفحات اللیلة فی ذکر مولد خیر البریة، محمد قمر الدین المجذوب (م ۹۲۲)، قاهره، ۱۲۹۵ ق.
- ۳۰۲ - النفحة العنبرية فی مولد خیر البریة، مجدالدین محمد بن یعقوب الفيروزآبادى (م ۸۱۷)، کتابخانه برلن، ش ۸/۹۵۴۷
- ۳۰۳ - نور البصائر و كشف الكروب فی مولد و شمائل و معجزات الحبيب المحبوب، احمد البخارى الدمیاطى، قاهره، بولاق، ۱۲۹۶ ق ۲۷ ص.
- ۳۰۴ - النور الساطع فی ذکر مولد النبى الجامع، محمد قمر الدین مجذوب (م ۹۲۲)، دارالکتب المصریة، ش ۲۳۲۳۰ ب.
- ۳۰۵ - نور السراج فی مولد النبى و المعراج، چاپ مصر (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۰۶)
- ۳۰۶ - النور اللایح بمولد الرسول الخاتم الفانج، ابوزید

- ۲۸۷ - مولد الهدى و النور، عبدالهادى قدور الصباغ (م ۱۴۰۷)، بنگرید: تممة الاعلام زرکلى، ج ۱، ص ۳۵۸
- ۲۸۸ - مولد هنى و مجلس سنى، محمد البورینى (زنده در ۱۳۲۶)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامى محمد بن سعود، ش ۶۵۶۱، ۱۰ برگ، تاریخ کتابت ۱۳۲۶
- ۲۸۹ - میزان السماء در تعیین مولد خاتم الانبياء، ميرزا حسين نورى، چاپ در میراث حدیث شیعه، مجموعه ششم.
- ۲۹۰ - میلاد الرسول (ص)، ا. م. الاموى، قاهره، مطبعة عباس عبدالرحمن، ۱۹۴۸ م.
- ۲۹۱ - میلاد النبى، محمد محمود زیتون، قاهره، مكتبة مصر، ۱۹۷۲
- ۲۹۲ - المورد التمير فی مولد المنير، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ۴۶۵، برگ ۱۱۶ - ۱۲۸

مربوط به تولد پیامبر بپردازد. در این زمینه وی روایات شیعه و سنی را در دسته مختلف مورد ارزیابی قرار داده است. همین طور نگرش‌های صوفیانه را در باره روایات و اخبار تولد پیامبر مطرح کرده است. وی همچنین به بررسی و فهم روایات مربوط به تولد پیامبر بر اساس برخی از سنت‌های رایج در برخی از نقاط جهان اسلام و میان برخی از فرقه‌ها پرداخته است.

پی‌نوشت‌ها:

۱. السندوبی، حسن: تاریخ الاحتفال بالمولد النبوی، (قاهره، ۱۹۴۸) ص ۶۲
۲. همان، ص ۶۴ - ۶۵
۳. بنگرید: تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری، (ترجمه علی‌رضا ذکاوتی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۴) ج ۲، ص ۴۶۹
۴. سندوبی، همان، ص ۶۷
۵. رسائل فی حکم الاحتفال بالمولد النبوی، ج ۱، ص ۳۷
۶. بنگرید: عبدالحی کتانی: فهرس الفهارس و الاثبات، ج ۱، ص ۵۲۱
۷. السنجاری، منائح الکرّم فی اخبار مکة و البيت و ولادة الحرم، (مکه، جامعة أم القرى، ۱۹۸۸) ج ۳، ص ۲۶۴ و ۲۶۵
۸. منائح الکرّم، ج ۳، ص ۵۰۶
۹. سفرنامه ملاابراهیم کازرونی، به کوشش رسول جعفریان، میراث اسلامی ایران، دفتر پنجم، ص ۳۶۶. وی در ادامه از زیارت خانه خدیجه سلام الله علیها نیز سخن گفته است.
۱۰. فی رحاب بیت الحرام، ص ۲۶۳؛ التاريخ القويم، صص ۱۷۳ - ۱۷۱
۱۱. بدعت «ادخال ماليس من الدين في الدين» است؛ اما اگر مراسم مولد النبوی نه به عنوان امر دینی بلکه به دلیل بزرگداشت پیامبر (ص) برگزار شود، تعریف بدعت بر آن صادق نیست.
۱۲. ابن تیمیه و برخی دیگر از فقهای سنی مذهب و در قرن اخیر وهابیان نسبت به جشن‌های مولد النبوی (ص) و بدعت بودن آن تأکید زیاد دارند. سخن ابن تیمیه را بنگرید در: اقتضاء صراط المستقیم، صص ۲۹۴ - ۲۹۵ با این حال، با این که ابن تیمیه عید گرفتن تولد رسول خدا (ص) را بدعت می‌داند، امید آن می‌برد که برگزار کنندگان آن به خاطر نیتی که دارند، ثواب برند!
۱۳. بنگرید: السندوبی همان، ص ۲۳
۱۴. ابن طاوس، الاقبال، ص ۶۱۵
۱۵. التألیف المولدية، مجلة الزيتونية، س ۲، ص ۱۰۷

عبدالرحمان بن زیدان المکناسی. در تونس ضمن ۷۰ صفحه به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۰۷)

۳۰۷ - النوردجة فی قصة المولد الارجة، عبدالله بن محمد صلاح العلمی (م ۱۳۵۵)، بنگرید: معجم المؤلفین، ج ۶، ص ۸۵

۳۰۸ - نهاية السؤول و الامل فی مولد خیر من حلّ و رحل، مؤلف:؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ برگ ۱۰۳ - ۱۰۸

۳۰۹ - الهناء الدائم بمولد ابی القاسم، مؤلف:؟، بنگرید:

معجم ما الف عن رسول الله، ص ۳۶

۳۱۰ - الورد العذب فی مولد سید الخلق اجمعین، محمد بن عبدالله بن العطار الجزائری (م بعد از ۷۰۷)، بنگرید: معجم ما ألف عن رسول الله، ص ۳۶

۳۱۱ - الورد اللطیف فی المولد الشریف، عبدالسلام بن عبدالرحمن الشطی دمشقی (م ۱۲۹۵)، چاپ دمشق (بی‌تا).

۳۱۲ - الورد المنهول الاصفی فی مولد الرسول المصطفی، مصطفی بن کمال الدین البکری (م ۱۱۶۲)، دارالکتب المصریة، مجموعة ۷۳۴. این اثر توسط ابواسحاق ابراهیم بن عبدالقادر ریاحی مالکی تونسسی (م ۱۲۶۶) تلخیص شده است (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۳) این کتاب، تلخیص کتاب دیگر مؤلف با عنوان المورد الروی است که نسخه‌ای از آن در المکتبة الکتانیه موجود است.

۳۱۳ - الورد الندی فی المولد المحمدي، سید محمد حامد عوض. این رساله که در سال ۱۲۹۸ در مدینه منوره تألیف شده در بمبئی هند ضمن ۳۲ صفحه به چاپ رسیده است.

۳۱۴ - الهیات الربانیة فی مولد خیر البریة، علی بن محمد الاسمشی الخلوئی، چاپ مصر در ۳۴ ص.

۳۱۵ - الیمن و الاسعاد بمولد خیر العباد، ابو عبدالله محمد بن جعفر الکتانی، این کتاب در شهر رباط ضمن ۵۹ صفحه به چاپ رسیده است. مؤلف رساله دیگری هم در این زمینه داشته است (بنگرید: الزیتونیه، س ۱، ص ۱۳).

316-A Study in Islamic The Time of Birth of Tradition, Adrien Leites, Princeton Muhammad, University, 1997

این اثر پایان نامه دکتری مؤلف در رشته فلسفه است که در دانشگاه پرینستون ارائه شده و موضوع آن «بررسی روایات مربوط به تولد پیامبر با روش معرفت شناسانه خاص» خود می‌باشد. آن گونه که محقق در مقدمه یادآور شده، وی چگونگی رشد و تغییر و دگرگونی در روایات مربوط به خبر تولد پیامبر (ص) را بررسی کرده است. وی تلاش کرده است تا بر اساس بحث‌های هرموتیک و زبان شناسانه به بررسی و نقد روایات